

UPPSALA
UNIVERSITET

Institutionen för
pedagogik, didaktik och
utbildningsstudier
Examensarbete i
utbildningsvetenskap
inom allmänt
utbildningsområde,
15 hp

Rapport nr: 2014ht01318

Tyska, franska eller spanska?

en studie om de bakomliggande faktorerna
till språkvalet i årskurs 6

Olle Svedberg

Handledare: Josefine Krih

Examinator: Jörgen Mattlar

Sammanfattning

Föreliggande studie redogör för faktorer som påverkar elever i sina val av moderna språk i årskurs 6, där några utav Pierre Bourdieus sociologiska begrepp om *symboliskt kapital* utgör en teoretisk kärna. Studien bygger på en enkätundersökning där sammantaget 82 elever från Tiundaskolan, Vaksalaskolan och Tunabergsskolan i Uppsala deltog. Resultaten ger indikationer på att elevernas sociala klasstillhörighet och kön i viss mån tycks påverka språkvalet, vilket blir tydligt i en klassanalys av de medverkande eleverna inom de olika språken. De franskstuderande utmärkte sig från övriga elever med en större andel flickor samt elever med välutbildade föräldrar, medan de tysk- och spanskstuderande hade en lägre andel elever med stort utbildningskapital i hemmet. Dock anger eleverna oaktat av social klass, kön och nationell bakgrund i princip samma motiv till sina språkval, nämligen att man är intresserad av språket eller de länder i vilka språken talas.

Förhållandevis tydligt blir även att synen på språk och språkstudier skiljer sig något mellan de olika grupperna, där framförallt kön och föräldrarnas högsta utbildningsnivå utgör de mest påverkande faktorerna. Vidare framgår att engelska betraktas som det mest använda språken bland de medverkande eleverna, medan spanska ses som det mest användbara moderna språket – något som också elevernas föräldrar instämmer i.

Nyckelord: Didaktik, Grundskola, Enkätundersökning, Språkval, Sociala faktorer.

Innehållsförteckning

1 BAKGRUND.....	5
2 LITTERATURÖVERSIKT.....	8
2.1 Tidigare forskning.....	8
2.1.1 Motivationsstudier i språk.....	8
2.1.2 Elevernas sociala härkomst.....	10
2.1.3 Elevrekrytering till moderna språken.....	11
2.1.4 Motivationskillnader mellan pojkar och flickor.....	11
2.2 Teoretiska perspektiv.....	12
2.2.1 Kapitalet tar olika form.....	12
2.2.2 Strategier och habitus.....	14
2.2.3 Kön, nationell och social bakgrund.....	15
3 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR.....	16
4 METOD.....	17
4.1 Reflektioner över metoden.....	17
4.2 Urvalsgrupp.....	17
4.3 Enkätutformning.....	18
4.4 Etiska principer.....	19
4.5 Genomförandet.....	19
5 RESULTAT OCH ANALYS.....	21
5.1 Bakgrundsinformation.....	21
5.1.1 Elevfördelning på de medverkande skolorna.....	21
5.1.2 Fördelning inom språk, medverkande.....	22
5.2 Språkens sociala profiler.....	22
5.2.1 Nationell bakgrund.....	22

5.2.2 Föräldrarnas utbildningskapital samt socioekonomiska status.....	22
5.2.3 Egenförvärvat utbildningskapital.....	24
5.2.4 Transnationella tillgångar.....	25
5.3 Motiv till språkvalet.....	25
5.3.1 Språkens användbarhet.....	28
5.4 Motiv till språkvalet inom olika grupper.....	28
5.4.1 Attityder till språkstudier – en klass- och könsfråga?.....	30
6 DISKUSSION OCH SLUTSATS.....	33
6.1 Sammanfattning.....	33
6.1.1 Elever väljer det språk de tycker verkar roligast.....	33
6.1.2 Flickor och resursstarka elever väljer franska.....	33
6.1.3 Synen på språk – en klass och könsfråga?.....	34
6.2 Avslutande ord.....	34
7 LITTERATURFÖRTECKNING.....	36
Bilaga 1, Kompletterande tabeller.....	38
Bilaga 2, Yrkesindelning.....	43
Bilaga 3, Informationsbrev	44
Bilaga 4, Enkät.....	45

1 Bakgrund

Det finns idag, såväl på nationell som europeisk nivå, tydliga ambitioner om att öka elevers språkkunskaper och att i olika sammanhang understryka vikten av att studera språk (skolinspektionen, 2010, s. 5). Fallet engelska tycks knappast utgöra något orosmoln. Skolverket konstaterar i sin rapport *internationella språkstudien* (2011, s. 22-23) att svenska elevers engelskkunskaper ökat i internationella mätningar och att de numera står sig som bland de bästa i Europa. I samma rapport framgår emellertid också att svenska elever presterar desto sämre i ämnet spanska, detta i takt med att intresset för moderna språk¹ i sin helhet avtagit – en utveckling som tros kunna härledas till en föreställning om att det engelska språkets stärkta ställning gjort de moderna språken mindre viktiga (ibid., s. 42).

I media har talats i termer av en språkkris², inte sällan just med syftning på det avtagande intresset för de moderna språken. Siffror för årsperioden 2000-2010 visar att ungefär 80 procent av eleverna i årskurs 7 påbörjar studiet av ett modernt språk. I årskurs 9 är deltagarandelen istället 60 procent. 20 till 25 procent av eleverna väljer nämligen att avbryta studierna i moderna språk till förmån för extra undervisning i svenska och/eller engelska, indikerar rapporten *moderna språk* utförd av skolinspektionen (2010, s. 9-12). Studier som gjorts på senare tid visar att merparten av de elever som i årskurs 9 erhållit ett avgångsbetyg i moderna språk är flickor och/eller har föräldrar som erlagt långa eftergymnasiala utbildningar (Bertilsson, 2010, s. 29-32), vilket tyder på att språkstudier i vissa fall är köns- och klassbetingade.

Orsakerna till det avtagande intresset är inte helt lätta att kartlägga. Skolinspektionen (2010, s. 7) lyfter fram möjliga förklaringar, så som att såväl lärare som elever ser avhopp som en enkel utväg till följd av en oförmåga att anpassa undervisningen efter elevernas olika förutsättningar. Vidare tros en möjlig orsak vara att skolor i för liten utsträckning lyckas motivera eleverna till att bedriva studier i moderna språk. Benägenheten att avbryta språkstudiet går nämligen ofta hand i hand med en låg grad av motivation (Thorson, Molander, Dentle, 2003, s. 45). Försök har gjorts att stärka de moderna språkens ställning inom skolan, inte minst den senaste förordningen som från och med

---

¹ Begreppet moderna språk avser enligt skolinspektionen (2010, s. 12) de språk som används i kursplaner på gymnasie- och grundskolor. Först och främst avses med detta språken tyska, franska och spanska, men även andra språk (t.ex. italienska, arabiska eller ryska) som det ges undervisning i tas upp i kursplanerna för moderna språk. Begreppet i sig syftar på alla språk utom svenska, svenska som andraspråk, engelska, teckenspråk, samt alla språk som står i kontrast till de som kallas de klassiska språken, dvs. latin och grekiska (skolverket, 2014).

² Se bland annat; Lannvik Dunegård, Maria (2010). "Moderna språk – ämnen i kris", Lärarnas Nyheter, 15 april, som talar om att vikten EU lägger vid att kunna fler språk, men som i Sverige går i motsatt riktning trots satsningar under 90-talet. Se även; Cassia-Thomsen, Linda (2010). "Elever väljer bort språk", Göteborgs fria, 8 november, i vilken det framgår att allt fler elever i Göteborg väljer bort moderna språk till förmån för engelska och svenska.

vårterminen 2014 möjliggör för elever att med ett avgångsbetyg i moderna språk i grundskolan samla meritpoäng som ökar betygsmedelvärdet inför antagning till gymnasiet (SFS 2011:3, 2011).

Sågas skall att språksatsningar inte är någon ny företeelse i svensk skola. Bertilsson & Börjessons rapport *Språkens konjunkturen* (2010, s. 17) framlägger bevis för att språksatsningar gjort att språken, i synnerhet engelska, i många avseenden upplevt en utökad ställning inom skolväsendet. I och med den första läroplanen, Lgr 62, blev engelska, som då räknades som ett modernt språk, obligatoriskt från årskurs 4 till årskurs 7. Numera undervisas barn i engelska redan i årskurs 1, på vissa håll rent av redan i förskolan. För de moderna språken har utvecklingen inte varit densamma, även om det gjorts försök att värna också om dem (ibid.). I takt med att engelskans infördes som obligatoriskt ämne i Lgr 62 fick elever möjlighet att läsa ett B-språk utöver engelskan. Valet stod mellan tyska och franska (Skolverket, 2000, s. 10).

Modernas språkens reella expansion inom det svenska skolväsendet skedde istället långt senare och kan i mångt och mycket återföras till stora språksatsningar under 90-talet. Dessa medförde bland annat utökade undervisningstimmar samt en tidigareläggning av B-språkdebut från årskurs 7 till årskurs 6 (Bertilsson & Börjesson, 2010, s. 17-18). Även införandet av spanska som ett valbart modernt språk i grundskolan har sitt ursprung i dessa satsningar, liksom möjligheten att läsa ett tredje främmande språk, ett så kallat C-språk³, vilket skedde och fortfarande sker inom ramen för elevernas individuella val. Statistik över elevrekryteringen till dessa C-språk avslöjar att dessa knappast utgör något populärt val. År 2009 läste ynka 1,8 procent ett C-språk som modernt språk (ibid., s. 19).

Den så kallade språkkrisen är i Bertilsson & Börjessons mening inget givet faktum, åtminstone inte vad beträffar språken som grupp; eleverna läser fler timmar språk än tidigare, de börjar i yngre åldrar och fler valbara språk än tidigare finns nu att tillgå. Däremot förefaller språkkrisen i allra högsta grad vara sann om några av de enskilda språkens situation (ibid., s. 35). Stora förändringar av de moderna språkens situation kan nämligen noteras inom ramen för själva språkvalet. SCB (Pettersson, 2012) slog nyligen fast att det skett en omfattande omfördelning beträffande vilka språk eleverna väljer att studera. Både det tyska och det franska språket har fått ge vika för det spanska språkets popularitet. Mest har intresset för tyska sjunkit. I Petterssons artikel ”Tyska språket förlorar mark i Europa” framgår att blott 21 procent av eleverna som gick ut grundskolan år 2010 läst tyska, vilket är att jämföra med 29 procent år 2004. Liknande utveckling återfinns även på gymnasiet (ibid.). Intresset för tyska och franska har avtagit gradvis sedan spanska infördes som

---

³ I den svenska skolan delas språkstudier in i B- respektive C-språk, där B-språk utgör det andra främmande språket och C-språk är beteckningen för det tredje främmande språket som görs inom ramen för individuella val (Bertilsson & Börjesson, 2010, s. 17-19).

modernt språk i grundskolan under 90-talet. Under 2000-talet har intresset sedan sjunkit i snabbare takt (Bertilsson & Börjesson, 2010, s. 21).

Så blir elevernas motiv till språkstudier en viktig angelägenhet, inte enbart mot bakgrund av de omfattande avhoppet, utan även för de olika språkens positioneringar. För med utgångspunkt i den så kallade språkrisen och de stora fluktuationerna i elevers benägenhet att välja språk, kan man fråga sig hur eleverna själva förhåller sig till studiet av moderna språk, om dessa värderar det som viktigt, eller om ytterligare språkstudier mest upplevs som ett nödvändigt ont. Föreliggande studie djupdyker i valet av moderna språk för att blottlägga de bakomliggande faktorer som ligger till grund för språkvalet. Vad utmärker de elever som läser de olika språken, hur skiljer sig synen på språkstudier mellan de olika språkstuderande och korrelerar elevernas förhållningssätt till språkstudiet med faktorer som social bakgrund, kön och nationell bakgrund?

2 Litteraturöversikt

Nedan följer en redovisning av tidigare forskning som gjorts på ämnet liksom en redogörelse för de begrepp och teoretiska perspektiv som är centrala för denna studie. Studiens syfte och frågeställningar kan betraktas och förklaras utifrån den teoretiska bakgrund som beskrivs i kapitel 2.2.

2.1 Tidigare forskning

En botanisering av den språkforskning som bedrivits på senare tid visar att just språkval och elevers motivationsfaktorer inte är helt utforskade områden. Ett flertal studier finns här att tillgå, några som koncentrerar sig på motivation till skola och enskilda skolämnen, bland annat skillnader mellan pojkars och flickors motivation med utgångspunkt i genusteorier, men också forskning om elevers språkval och språkens situation i den svenska skolan.

En stor del av den språkforskning som undersöker elevers språkinvesteringar lutar sig mot den franske sociologen Pierre Bourdieus teorier om sociala härkomst, där elevers sociala ursprung som påverkande faktor till språkvalet kommit att utgöra en utgångspunkt för forskningen. Dock saknas fortsatt ytterligare aspekter av detta, så som hur den sociala härkomsten hänger samman med hur eleverna värderar språk, språkstudier och vikten av språk. Nedan följer ett urval av dessa studier som är relevanta för denna studie.

2.1.1 *Motivationsstudier i språk*

Motivation och attityder till såväl skolan som enskilda skolämnen har under en längre period utgjort ett föremål för den utbildningsvetenskapliga forskningsdisciplinen. Jody Stewart-Strobelt (2003, s. 162) undersökte under början av 2000-talet i delstaten Washington elevers motiv till sina språkval utifrån åtta olika faktorer: ”interest in language/culture”, ”friends in class”, ”career advantages”, ”family heritage”, ”parents' preference”, ”like teacher”, ”perceived ease” och ”counselor's advice”.

Jody Stewart-Strobelt fann att eleverna höll ”interest in language/culture” som den viktigaste anledningen, med 61% av den totala populationen. Detta följt av ”career advantages” med 52 % av deltagarna. Minst viktigt var ”counselor's advice”. Hela 74 % placerade den anledningen som minst viktig. Vidare påvisade studien en viss skillnad mellan flickor och pojkars motivationsfaktorer. Pojkarna ansåg att ”career advantages” och ”interest in language/culture” var lika viktiga (50% av dem rankade vardera som mest viktig), medan ”family heritage” ansågs vara minst betydelsefullt. Slutligen konstateras att flickorna hade en mer positiv inställning till moderna språk än pojkarna,

om än en tämligen liten skillnad (ibid., s. 165). Någon djupare analys av motivationsfaktorerna görs emellertid inte. Tydligt blir det emellertid att elever ser språket/kulturen i sig som ett motiv till att studera det valda språket. Ytterligare en intressant utgång var att pojkarna föreföll hysa en mer instrumentell inställning till språkinläring än flickorna, vars motivation i något större utsträckning kunde kopplas till personligt intresse – ett mönster som Stewart Strobel uppmanar till djupare analys av (ibid., s. 170).

I ljuset av Stewart-Strobelts studie är det av intresse att få kännedom om hur denna företeelse ter sig i svenska skolsammanhang. Krih & Lidegran (2010) riktar i artikeln ”Avancerade språkstudier som konkurrensfördel: Fallet engelska i gymnasieskolan” ljuset mot elevrekryteringen till språkkurser på högre nivå. Utgångspunkt i studien är kursen engelska C som sedan en skolreform förser elever som läst kursen med meritpoäng och därmedst vissa konkurrensfördelar inför antagning till universitet och högre studier. Införandet av meritpoäng har visat sig ge effekt, då deltagarantalet steg från 17 till 35 procent mellan läsåren 2002/03 och 2009/10, dvs. en ökning med hela 18 procentenheter (ibid., s. 41-43).

Likt hos Stewart-Strobelts studie tas också här avstamp i elevers motiv till att läsa kursen. I en resultatanalys visade det sig att meritpoängen som kursen numera genererar, inte alls tycktes utgöra något incitament till fortsatta engelskstudier bland eleverna (eleverna ombads ranka vilka faktorer som motiverade dem till att läsa kursen, utifrån nio olika svarsalternativ). Istället visade det sig att en övervägande del av de medverkande eleverna oaktat av kön och social bakgrund angav motivationsfaktorer som kan härledas till språkets vardagsnytta, däribland ”använder engelska i vardagen”, ”är intresserad av språket”, ”gillar att resa” och ”språket behövs i yrke/studier”. Det vanligaste motivet bland studenterna var ”använder engelska i vardagen”, tätt följt av ”intresserad av språket”(ibid., s. 50-51).

En distinktion görs mellan de olika motivationsfaktorerna, där de å ena kan ses som *personliga projekt*, å andra sidan som *instrumentella* skäl. *Personliga projekt* avser aspekter som är relaterade till ett personligt intresse för språket, så som länder eller kultur inom vilka språket har en central roll, intresse för språkresor eller dylikt. Med andra ord: studierna eller behärskandet av språket har i sig ett egenvärde. *Instrumentella* skäl åsyftar istället den nytta eller vinst språkstudierna leder till i förlängningen, där språkstudierna tjänar som ett medel till att uppnå ett större mål, så som möjliggörandet av en framtida karriär, exempelvis.

I fallet engelska C tycks alltså elevernas motiv kunna kopplas till personliga projekt, snarare än att ses som en form av nyttig investering. Givet den ökade rekrytering till kursen förefaller eleverna dock vara medvetna om konkurrensfördelar. De vinner uppenbarligen fördelar genom sitt deltagande i kursen – också om de går ut med avgångsbetyget ”godkänt” – men medger inte att

konkurrensfördelarna skulle utgöra ett incitament till fortsatta språkstudier eller vara i linje med den inställning de har till sina studier. Den mer instrumentella hållningen till språket tycks bland många av det medverkande eleverna gå emot deras egen syn på sina investeringar, vilket är att likna med det Bourdieu benämner *habitus* (ibid., s. 50)(se; kapitel 2.2 för beskrivning av begreppen).

2.1.2 *Elevernas sociala härkomst*

En del utbildningsforskning har sedan Pierre Bourdieus genombrott med sina studier om social klass kommit att intressera sig för elevers hemförhållanden. Detta gäller även den utbildningsforskning som riktat in sig på språkens situation inom den svenska skolan. Krih & Lidegrans studie (2010) ådagalägger vissa sociala mönster vad beträffar Engelska C-kursen. Merparten av de som valt att investera i den avancerade engelskkursen visar sig vara elever från övre medelklasshem, elever som nedärvt ett stort utbildningskapital och även ackumulerat eget utbildningskapital (eleverna hade med sig höga betyg från grundskolan)(ibid., s. 48). Likaså framgår av studien att det stigande deltagarantalet på kursen varit signifikant större på de studieförberedande programmen än på de yrkesförberedande. Sammantaget gick 26 procent av eleverna på de undersökta skolorna ut gymnasiet med ett avgångsbetyg i kursen Engelska C år 2009. På det naturvetenskapliga och det samhällsvetenskapliga programmet var motsvarande andel 50 respektive 48 procent, på det tekniska och estetiska programmet 23 respektive 26 procent, emedan ett övervägande antal av de yrkesförberedande programmen befann sig under 5 procentstrecket i samma avseende (ibid., s. 46).

Den sociala härkomstens inverkan på elevers skolgång kan observeras även i andra kontexter. Emil Bertilssons (2010) rapport *språkens konjunkturer* som genomfördes under åren 1998 till 2009 vittnar om såväl tydliga köns- som klassrelaterade mönster, både vad gäller benägenheten att välja språk, men också betyg i språk. 84 procent av de elever som i Bertilssons studie klassificeras som *högre klass* erhöll ett avgångsbetyg i moderna språk i grundskolan år 2005, vilket är att jämföra med motsvarande siffra för *lägre arbetarklass* som uppgick till 49 procent. Förhållandet mellan dessa förblev i princip stabilt under perioden 1998 till 2005, då resultatet från 2005 var närmast identisk med det från år 1998 (ibid., s. 30-32). Gällande avgångsbetygen i B-språk kan skillnader noteras även i termer av kön. 55 procent av de som år 1998 erhöll ett avgångsbetyg i B-språk var flickor, en siffra som fortsatte att stiga ända fram till år 2009 då 60 procent avgångsbetygen erhöles av flickor (ibid., s. 29).

Könsskillnaderna blev tydliga även tydliga i termer av rekrytering till samt avgångsbetyg i C-språk. Betydligt fler flickor än pojkar väljer att läsa C-språk samt erhåller i större utsträckning än pojkar ett avgångsbetyg i ämnet. År 1998 var 70 procent av de som erhållit avgångsbetyg i C-språk

flickor. Fördelningen jämnade ut sig något under perioden, men var under samtliga år ojämn till flickornas fördel. Likaså framträdde även klasskillnader inom ramen för C-språk, om än inte lika tydligt som vid studiet av B-språk. Totalt 6 procent av eleverna som betecknas som tillhörande av *högre klass* gick ut med ett slutbetyg i C-språk, vilket kan jämföras med 1,8 procent bland de elever som betecknas som varande av *lägre arbetarklass* (ibid., s. 30-32).

2.1.3 *Elevrekrytering till moderna språken*

Bertilsson (2010, s. 29) upptäcker även vissa tendenser vad beträffar pojkars och flickors val av modernt språk. Franska visar sig i stor utsträckning befolkas av flickor, medan tyska visar sig vara vanligare bland pojkar. Detta är också fallet på nationell nivå, där andelen flickor som läser franska är 20,5 procent medan motsvarande andel för pojkar är 12,9 procent (skolverket, 2014). Anmärkningsvärt är att denna skeva fördelning förblev närmast oförändrad under den 11-åriga perioden, detta för båda språken. Vad språket spanska anbelangar återfanns även där en viss skillnad; fler flickor än pojkar studerade spanska och gjorde så under samtliga år som studien innefattar (Bertilsson, 2010, s. 29).

Ytterligare en intressant observationen i studien är den som synliggör språkens sociala profiler. Vid närmre betraktning visade det sig att elevernas sociala ursprung inte enbart har en inverkan på elevernas förutsättningar att uppnå goda betyg i språk, utan också en inverkan på valet av språk. Bland de franskstuderande återfanns en större andel elever som hade föräldrar med lång högskoleutbildning eller forskarutbildning – något som skiljde sig från de tyskstuderande som hade en lägre andel elever med universitets- eller forskarutbildade föräldrar. Spanskan befann sig mellan dessa två beträffande elevrekryteringen, om än något närmre tyskan. Även här håller sig fördelning stabil under åren 1998 till 2005 (ibid., s. 33-34). Vad som motiverade eleverna till sina språkval och hur dessa skilde sig mellan språken förtäljer ej rapporten, vilket understryker värdet av att undersöka detta fenomen närmre.

2.1.4 *Motivationsskillnader mellan pojkar och flickor*

Forskning om pojkars och flickors skolprestationer och syn på studier är entydiga. Flickor presterar bättre än pojkar i den svenska skolan, vilket de också gjort under en lång period (Wernersson, 2010, s. 12). Wernersson belyser olika förklaringsmodeller till flickornas övertag i skolan, bland annat signifikanta motivationsskillnader mellan könen. Graden av motivationen förefaller nämligen i viss utsträckning komma an på om skolämnen är feminint eller maskulint kodade. Språk utgör ett av de ämnen som av eleverna anses vara feminina (ibid., s. 25-27).

I Ida Lidegrans (2009, s. 212) studie om utbildningskapital framgår att språk som skolämne av många elever betraktas som ett ”pluggämne”, medan ämnen som matematik betraktades som ett ”förståelsesämne”. Därmed menas att språk förutsätter en ansträngning för att tillgodose sig kunskaper i ämnet, medan framgångsrika resultat i matematik, enligt detta resonemang, skulle böttna i en fallenhet för ämnet. I närmre motivationsstudier som gjorts, bland annat på ämnet psykologi (tillhör ett av de ämnen som är feminint kodade), har det framgått att flickor i större utsträckning uppvisar ett större intresse av att förstå det de studerar samt dra nytta av kunskaperna, medan pojkar vanligare tenderar att sträva efter att uppnå ett godkänt betyg (Jakobsson, 2000, s. 202-205). Språk tillhör som bekant ett av de feminint kodade språken, vilket inte minst blir tydligt av Bertilssons iakttagelser (att andelen flickor med slutbetyg i B-språk är större en motsvarande andel pojkar). Intressant blir att se om flickornas benägenheter att söka djupare förståelse också träder fram i termer av syn på språk och språkstudier.

2.2 Teoretiska perspektiv

Denna studie har sin teoretiska utgångspunkt i frågor rörande sociala bakgrund, med särskild hänvisning till *kulturellt*, *symboliskt* och *utbildningskapital*. Pierre Bourdieu, prominent sociolog, forskare och tänkare under 1900-talets sista 30 år, undersökte under 80-talet sambandet mellan elevers kulturella tillgångar och deras chanser att rent utbildnings- och yrkesmässigt nå framgång i det franska samhället. Enligt hans mening har elever vars föräldrar besitter ett stort kulturellt eller ekonomiskt kapital statistiskt sett större chanser att förvärva ett stort utbildningskapital och få ett värlönat jobb (Bourdieu, 1984, s. 13-14). Begrepp så som *social klass*, *strategier* och *investeringar* har varit viktiga analysverktyg i Bourdieus forskning och kommer ha betydelse i denna studie.

2.2.1 Kapitalet tar olika form

Det mest grundläggande begreppet inom Bourdieus sociologiska forskning har kommit att bli *symboliskt kapital*, ett vitt begrepp som åsyftar det ”*det som av sociala grupper igenkännes som värdefullt och tillerkännes värde*” (Broady, 1991, s. 169). Därmed avses det faktum att vissa människor, institutioner, konst, literära- eller vetenskapliga eller verk erhåller anseende eller prestige, och följaktligen erkännes som hedervärda eller överlägsna. Det symboliska kapitalet kan alltså ses som det mest överordnade kapitalbegreppet, men kan delas in i ytterligare kategorier, däribland kulturellt kapital, utbildningskapital, vetenskapligt kapital och språkligt kapital (ibid.). Förhållandet mellan dessa är av komplex natur. I denna studie kommer dock ljuset riktas mot elevers *kulturella-* och *utbildningskapital*, varför just dessa behöver en närmre beskrivning.

Det kulturella kapitalet kan i Bourdieus mening förstås som kulturella tillgångar i form av t.ex. kultiverat språk, ärevördiga institutioner, examina etc. Detta kan antingen nedärvas eller förvärfvas, dvs. det kan överföras från tidigare generationer eller ackumuleras på egen hand, t.ex. genom utbildning. En underkategori till det kulturella kapitalet är det som Bourdieus benämner *habitus* som kännetecknas av god kännedom och ”god smak” vad beträffar så kallad finkultur (litteratur, teater, medvetenhet kring mat- och klädval etc.)(Bourdieu, 1984, s. 12-16). Mer om habitus i kapitel 2.2.2.

Det kulturella kapitalet kan alltså betraktas som en bred underart till det mer generella begreppet symboliskt kapital. Dock till skillnad från symboliskt kapital, som avser ett dominansförhållande inom *vissa* grupper, situationer eller kontexter, kan alltså endast det som av många eller samtliga grupper i samhället anses vara mer värda än andra former av symboliskt kapital ingå i det kulturella kapitalet. Med andra ord: Kulturellt kapital låter sig förstås som ett slags dominansförhållande applicerbart på samhället i sin helhet. Exempel på detta är som bekant kultiverat språkanvändning, examina från ansedda skolor eller aktningvärda institutioner. Dessa har alla kommit till i och med möjliggörandet att med skriv- och tryckkonst dokumentera skriftliga dokument, institutioner, examina etc. Därmed har de också kommit att gälla samtliga grupper i samhället (Broady, 1991, s. 170-171).

Ytterligare en underkategorier till det symboliska kapital som kommer vara behjälpliga för att bestämma elevernas olika tillgångar är utbildningskapital. Därmed avses det utbildningsbagage individer samlar på sig i form av goda skolresultat, så som höga betyg eller examensbevis från ansedda skolor (ibid., s. 169). Utbildningskapital kan även det nedärvas eller ackumuleras på egen hand. I denna studie kommer såväl det nedärvda som det egenförvärvda utbildningskapital ställas i centrum, eftersom dessa kan jämföras med varandra slutligen ge en mer fullständig bild av elevernas kapitalinnehav. I studier som baseras på nationell statistik mäts utbildningskapital från grundskolan på basis av olika betyg, dels på medelbetyg (uträknat på betygens sammanslagna värde dividerat i antalet betyg), men även på betyg i enskilda ämnen (Lidegran, s. 20-21). I föreliggande studie kommer elevernas egenförvärvade utbildningskapital determineras utifrån enskilda ämnesbetyg (I detta fall engelska, svenska och matematik), eftersom elever i årskurs 6 inte erhåller något betygsmedelvärde. Upplysningar om detta skaffas genom att låta eleverna fylla i sina avgångsbetyg i sina enkäter (se; kapitel 4.2). Vidare utgör föräldrarnas utbildningskapital en viktig aspekt för att synliggöra elevernas kapitalinnehav. Hos föräldrarna läggs vikten istället vid eftergymnasiala utbildningar så som högskole- eller universitetsutbildningar. Vanligen görs här en åtskillnad mellan *längre* och *kortare* utbildningar (ibid, s. 24). Viktigt att veta är här att det inte är

föräldrarnas utbildning enbart som ligger till grund för klassindelning. Istället samverkar denne med andra faktorer så som yrkesposition (ibid., s. 27).

Ett sista verktyg för att skapa en uppfattning om elevernas olika tillgångar är så kallade *transnationella tillgångar*, vilka åsyftar språkliga eller utbildningsrelaterade tillgångar man tillägnat sig genom studier eller långa vistelser i ett annat land (utbildningsstudier, resvanor etc.) (Börjesson, 2005, s. 54). I denna studie avgränsas de transnationella tillgångarna till att gälla utlandsvistelser av kortare eller längre slag som eleverna gjort under sina liv, där eleverna haft möjlighet att utveckla språkkunskaper.

2.2.2 *Strategier och habitus*

Ytterligare ett för studien centralt begrepp är *strategier*. Därunder förstår vi individers eller olika grupper så väl medvetna som omedvetna tillvägagångssätt att ständigt söka förbättra sin status i samhället (Bourdieu, 1984, s. 479-481). Bourdieu menar att grupper av individer alltid utvecklat strategier för att slå vakt om eller rent av öka värdet av eget innehav, och samtidigt avstyra andra grupper försök att öka sin status (Broady, 1991, s. 179). För att tillskansa sig och även bevara kapital krävs *investeringar*. Begreppet *investering* har kommit att bli starkt förknippat med studiet av hur människors förbrukar sin tid, eller, om man så vill, hur de väljer att investera den (ibid., s. 209). För enkelhetens skull användes denna något snävare definition av begreppet, där det här får betydelsen av att studera hur elever väljer att investera i språk som på ett eller annat vis kommer gagna dem på en arbetsmarknad med ökad konkurrens.

Ett sista begrepp hämtat ur Bourdieus sociologi som utgör en teoretisk kärna i denna studie är *habitus*. Bourdieu menar att människor handlar, tänker och orienterar sig i enlighet med ett system av dispositioner. Dessa system utgörs av sociala erfarenheter, tankesätt och kollektiva minnen vi ackumulerar under våra liv dvs. vår habitus formas av våra upplevelser i livet. Habitus är som bekant nära besläktat med begreppet kapital på så vis att det utgör en av kapitalets existensformer. Dock till skillnad från kapitalets institutionaliserade och objektiverade former (bibliotek, examina, konstverk etc.), syftar begreppet habitus på kapitalets förkroppsligade gestalt, med särskild hänsyftning till "bildning" och "smak". Därtill hör även förmågan att skilja på och värdera musikaliska eller konstnärliga verk och stilar (Broady, 1991, s. 225-226). Vilka konsumtionsmönster eller kulturella föremål som kännetecknar hög kulturell status eller finkultur kommer sig emellertid av på olika kulturer och är således kulturellt betingat (ibid.). I föreliggande studie står ej i begrepp att synliggöra habitus, då fenomenet näppeligen uppdagas i en undersökning av detta slag. Här avgränsas det snarare till att utgöra ett komplement för vidgad förståelse av begreppet kulturellt kapital.

2.2.3 *Kön, nationell och social bakgrund*

Det kanske mest väsentliga analysverktyget i denna studie är sociala klass. I avsikt att definiera social klass använder jag mig inte av Bourdieus begrepp, utan utgår ifrån en klassindelingsmodell som tagits fram för utbildningssociologisk forskning och som i sin tur bygger på den svenska modellen för socioekonomisk indelning (SCB, 1982). Modellen lades fram på initiativ av statistiska centralbyrån och bygger på en indelning i olika yrkessektorer (se; bilaga 2 för klassindelingsmodell). Klassindelningen och föräldrarna högstautbildning samverkar för att ge en bild av elevernas tillgångar i hemmet.

Ytterligare ett analysverktyg är elevernas *nationella bakgrund* som här förklaras i enlighet med SCBs rekommenderade indelning (2002, s. 10). Denne baserar sig på huruvida personer är inrikes eller/och om utrikes födda och om dessa har föräldrar som är inrikes eller utrikes födda. Svensk bakgrund har de som är inrikes födda med en eller två inrikes födda föräldrar. Under kategorin utländsk bakgrund faller de individer som själva är utrikes födda, samt de svenskfödda individer som har två utrikes födda föräldrar. Termen kön avser elevernas kön i juridisk bemärkelse och syftar i undersökningen således inte till den sociala, vidare meningen av könet, dvs. genus. Intressanta blir dessa begrepp eftersom synen på språk och språkstudier torde kunna skilja sig mellan dessa sociala grupper.

3 Syfte och frågeställningar

Föreliggande studie syftar till att utifrån Pierre Bourdieus begrepp *utbildningskapital*, *kulturellt kapital* samt *strategier* undersöka bakomliggande mekanismer som ligger till grund för elevers val av moderna språk. Frågeställningarna lyder som följer:

- I. Vilka faktorer påverkar elevers val av moderna språk i årskurs 6?
- II. Skiljer sig valet av språk mellan olika grupper i termer av kön, nationell eller social bakgrund?
- III. Anger olika grupper olika skäl till sitt val av språk och skiljer sig synen på språk och språkstudier inom dessa grupper?

4 Metod

4.1 Reflektioner över metoden

I avsikt att ge svar på frågan om vilka faktorer som ligger bakom elevers val av moderna språk beslöts att genomföra en kvantitativ enkätundersökning. Kvantitativa undersökningar kännetecknas av att de på ett eller annat sätt söker bestämma frekvens av olika företeelsers förekomst, t.ex. hur stor andel av en befolkning eller grupp tycker i olika frågor (Trost, 2012, s. 23). Enkäten är uppbyggd på så vis att frågorna kan analyseras kvantitativt, dvs. de ger svar på hur frekvent vissa svar förekommer inom olika grupper, för att sedan undersöka varför detta ter sig så (Esaiasson, 2012, s. 231). I det givna fallet handlar det om att enkätensvaren räknas för att ge en procentuell överblick över hur många som svarat lika/olika på frågorna. Denna metod erbjuder ofta möjligheten att undersöka en större urvalsgrupp och lättare kartlägga strukturer eller generalisera detta till en större population (ibid., s. 229). Följaktligen förefaller denna metod lämpa sig för denna studie, då den just undersöker strukturer mellan olika sociala grupper snarare än enskilda individer.

4.2 Urvalsgrupp

Urvalsgruppen bestod av totalt 260 elever i årskurs 7 på Tiundaskolan, Tunabergsskolan och Vaksalaskolan i Uppsala. Valet av vilka skolor som skulle utgöra föremål för studien var strategiskt så till den grad att det fanns kännedom om skolornas bakgrund och deras elevrekrytering. Sugas skall emellertid att beslutet även påverkades av yttre faktorer, så som att endast vissa skolor tillät genomförandet av enkätundersökningen. I en större undersökning hade urvalet kunnat bestå av fler skolor, men som på grund av tidsramen inte rymdes i detta examensarbete.

Skolorna valdes alltså ut på basis av att de i fler avseenden är representativa för grundskolor i Uppsala kommun och således kan stå som typ för Uppsalas kommunala grundskolor. Gemensamt för dessa är nämligen att de alla är kommunala och tämligen centralt belägna i tätorten Uppsala. Representativa är de även sett till elevrekrytering och genomsnittsbetyg, som på dessa skolor väl motsvarar det genomsnittliga betygsvärdet i kommunen. Dock bör noteras att Uppsala som skolkommun befinner sig över rikssnittet, både vad gäller betygssnitt och andel elever som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen. Betygsmedelvärde samt andel som uppnått godkänt-nivå inom samtliga ämnen uppmättes i Uppsala för vårterminen 2014 till 226,9 respektive 83,3, vilket är att jämföra med motsvarande 214,8 respektive 77,4 i hela riket under samma period (Skolverket, 2014). Luthagens skola 2, som är en utav Tiundaskolans avdelningar, hade vårterminen ett

genomsnittsvärde som uppgick till 242,7, där andelen som uppfyllt samtliga krav uppmättes till 90 procent. Motsvarande siffror på Luthagens skola 1 (avdelning på Tiundaskolan) var 246 respektive 97,3, dvs. något högre. På Tunabergsskolan är betygsmedelvärde 229,4, medan andelen med uppfyllda krav är 91,4. Slutligen är på Vaksalaskolan motsvarande siffra 235,2 respektive 83,3 (ibid.).

Valet att undersöka sjundeklassares motiv och förhållanden grundar sig på att eleverna då läst sina språk i över ett års tid och därmed högst sannolikt bildat en uppfattning om sitt språk. Samtidigt torde eleverna fortfarande minnas skälen bakom sina val förhållandevis väl. Av den tidigare forskning som i belyses i kapitel 2.1.1 riktar sig ingendera till elever i denna ålder. Således föll valet på just denna årskurs, då denna avser undersöka ämnet ur nya infallsvinklar.

4.3 Enkätutformning

Enkäten är utformad som en familjeenkät med en indelning i frågor riktade till eleven samt frågor riktade till elevens föräldrar. Sammantaget innehåller elevenkäten 20 frågor och föräldraenkäten 15 frågor. Däri förekommer frågor rörande bakgrund till det språkval eleven gjort, men även frågor om språk och språkstudier i allmänhet, erfarenheter av språk, språkintresse i familjen samt frågor kopplade till elevernas sociala bakgrund och familjernas utbildningshistorik. Frågorna är utformade så att de skall skapa en uppfattning om vilken/vilka sorters kapital de olika eleverna besitter, så som kulturellt- och utbildningskapital, och om ett innehav av dessa former av kapital påverkar språkvalet. Likt i de studier som tidigare gjorts på området är majoriteten av frågorna på ett eller olika sätt kopplade till elevernas attityder och förhållningssätt till språkstudier. Majoriteten av frågorna är slutna, men där svarspersonen försetts med alternativ att ringa in utefter det som stämmer bäst överens med dennes egna uppfattning. Några av de slutna frågor följs av mer öppna frågor i vilka respondenterna ombes motivera sina svar.

Vad gäller värdering av olika former av kapital har dessa gjorts i enlighet med tidigare liknande studier. Vid utbildningskapital görs en distinktion mellan å ena sidan egenförvärvat kapital å andra sidan nedärvt kapital (föräldrarnas utbildningskapital). Det uppnåddes genom att skaffa sig upplysning om elevernas betyg från årskurs 6, vilka sedan vägdes mot föräldrarnas utbildningskapital. Föräldrarna ombads uppge vilka/vilken eftergymnasial utbildning de erlagt och dessutom komplettera med ytterligare information om yrkesposition. Detta gjordes som bekant utifrån en modell framtagen för utbildningsforskning som bygger på SEI (socioekonomisk indelning)(se; kapitel 2.2). Elevernas socioekonomiska status bestäms efter den förälder som har högst utbildning och yrkesstatus.

Vidare förekommer i enkäten frågor om språkvanor, utlandsvistelser och språkintresse inom familjen, vilka har som syfte att ge en uppskattad bild om vilka transnationella tillgångar eleverna besitter. Resultatet analyseras slutligen med hjälp av Bourdieus begrepp som beskrivs i *kapitel 2.1*.

4.4 Etiska principer

Då min studie innefattar en enkätundersökning som bygger på elevers deltagande har tagits hänsyn till vissa etiska försiktighetsprinciper i enlighet med de etiska krav vetenskapsrådet (2012, s. 7-14) ställer, nämligen: informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialkravet samt nyttjandekravet. Samtliga deltagande informerades om studien och dess syfte samt vad deras bidrag skulle användas till (ett brev delades ut till deltagarna innehållande information studien). Detta innefattade en tydligt beskrivning av hur undersökningen skulle genomföras, vilka metoder och tillvägagångssätt som skulle tillämpas och att datan som de skulle bidra med är högst konfidentiell och för obehöriga icke tillgänglig. Samtliga deltagare var och förblir anonyma i undersökningen, men ombads ange uppgifter om kön och ålder. En förutsättning för studiens genomförande var att de medverkande uppgav medgivande om behandlingen av data samt att de när som helst i studiens genomförande hade rätt att avbryta. Då de medverkande inte var 15 år fyllda under studien gällde krav på förmyndares samtycke. Denna problematik undveks genom låta eleverna ta hem enkäterna för att sedan fylla i dem tillsammans med föräldrarna. Genom att fylla i och lämna in enkäten samtyckte de till deltagandet, vilket också framgår i informationsbrevet (se; bilaga 3).

4.5 Genomförandet

Efter att urvalet gjorts togs kontakt med de utvalda skolorna för förfrågan om att få utföra enkätundersökning. Efter ett godkännande från Tiunda-, Vaksala och Tunabergskolan gjordes en mindre pilotstudie med två bekanta i jämförbar ålder med de i denna studie medverkande eleverna. Detta för att få rätsida på eventuella oklarheter samt säkerställa att frågorna var lätta att förstå och besvara. Enkäten delades sedan ut på skolan under slutet av vecka 49 som eleverna sedan tog hem och ifyllde tillsammans med sina föräldrar. Sammantaget delades 260 enkäter ut till elva olika språkklasser, varav fem klasser i spanska, tre var klasser i franska och tre var klasser i tyska. Detta motsvarade alltså fördelningen inom de olika språken på de utvalda skolorna. Enkätinsamling skedde vid ett senare återbesök på skolorna under vecka 51. Ett bortfall på minst 50 procent hade tagits med i beräkningen då enkäten skulle tas hem, ifyllas och sedan tas med tillbaka. Totalt 82 enkäter kunde samlas in, vilket innebar en svarsfrekvens på endast 32 procent. Det omfattande bortfallet (ungefär 68 procent) beror med stor sannolikhet på att undersökningen tog i anspråk föräldrarnas deltagande. Dock en fördel med att låta eleverna ta hem enkäterna var att föräldrarna

själva fick uppge sin utbildningsgrad och yrkesposition, vilket förmodligen ledde till mer precisa svar än om eleverna – som kan tänkas inte känna till exakta uppgifter om föräldrarna – hade fått besvara dessa frågor i skolan. Dessutom ombads eleverna även ange betyg i tidigare ämnen, vilket kan tänkas vara svårt att göra i ett klassrumssammanhang då de inte har dessa tillhanda. När enkäterna samlats in sammanställdes datan i ett program för statistisk analys, där svaren kodades för ett sedan skapa överskådliga tabeller. Dessa återfinns i resultatdelen i nästa kapitel.

5 Resultat och analys

I detta kapitel redovisas de resultat som enkätundersökning genererat tillika analyser utifrån den teoretiska utgångspunkt som finnes i kapitel 2.2. I kapitel 5.1 redovisas den totala elevfördelning inom språken på skolorna samt elevfördelningen inom språken av de individer som medverkat i undersökning. I kapitel 5.2 redogörs för språkens sociala profiler utifrån faktorerna social bakgrund, kön och nationell bakgrund, där även elevernas tillgångar synliggörs. I kapitel 5.3 redovisas de motiv eleverna anger till sina språkval, följt av en redogörelse för vilka språk eleverna rankat som mest användbara. I det avslutande kapitlet redovisas hur motiven skiljer sig mellan de olika grupperna som sedan kompletteras med ytterligare resultat om hur synen på språk och språkstudier varierar inom de olika grupperna.

5.1 Bakgrundsinformation

5.1.1 Elevfördelning på de medverkande skolorna

Ur *Tabell 1.* nedan framgår att det sammanlagda elevantalet inom de olika språken på de tre Uppsalaskolorna är tämligen ojämnt fördelat. Tabellen visar det sammanräknade elevantalet på skolorna inom varje språk. Totalt 51 elever (15,6 procent) läser franska, 74 tyska (23 procent), medan 201 (61,4) läser spanska. Spanska är mest könsneutral på skolorna medan pojkarna i större utsträckning tycks ha en böjelse för tyska och flickor för franska. Ser man till den nationella statistiken för läsåret 2013/14 (skolverket, 2014) så kan konstateras att dessa Uppsalaskolor inte avviker från mönstret på nationell nivå, utan motsvarar det ganska väl. På nationell nivå läser ungefär 24 procent tyska, 19 procent franska och hela 56 procent spanska. Nationellt sett är även fördelningen mellan pojkar och flickor inom de olika språken ojämn. 20,5 procent av alla flickor som i årskurs 7 läser moderna språk har valt franska, motsvarande siffra för pojkarna är 12,9. Fördelningen inom tyska ser annorlunda ut: 23,8 procent av pojkarna läser tyska, medan 17,6 procent av tjejerna. Spanskan är mest könsneutral med 49,6 procent av flickorna och 45,8 procent av pojkarna (ibid.).

Tabell 1. Totala antalet pojkar och flickor inom de olika språken på skolorna.

Språk			Franska	Tyska	Spanska	Totalt
Kön	pojke	Antal	32	34	102	168
		Procent	19%	20%	61%	
	flicka	Antal	19	41	99	159
		Procent	12%	25,8%	62,2%	
Total		Antal	51	75	201	327
		Procent	15,6%	23%	61,4%	100%

5.1.2 *Fördelning inom språk, medverkande*

Som nämnts i kapitel 4.1 delades enkäterna ut till 260 elever. 82 enkäter kunde sedan samlas in. Av *Tabell 2.* nedan framgår att 53,7 procent av de i studien medverkade eleverna läser spanska, 28 procent läser franska och 18,3 procent tyska. Detta motsvarar fördelning på skolorna någorlunda. Spanskan dominerar med över hälften av deltagarna medan andelen tysk- och franskstuderande är närmast motsatt.

Tabell 2. Fördelning mellan kön inom de olika språken.

Språk			Franska	Tyska	Spanska	Totalt
Kön	pojke	Antal	2	9	18	29
		Procent	6,9%	31,0%	62,1%	35,4%
	flicka	Antal	21	6	26	53
		Procent	39,6%	11,3%	49,1%	64,6%
Total		Antal	23	15	44	82
		Procent	28,0%	18,3%	53,7%	100%

5.2 Språkens sociala profiler

En central del av denna studie är att undersöka vilka elever som väljer de olika moderna språken i termer av kön, social klass och nationell bakgrund och därtill ta reda på vilka former av tillgångar de olika sociala grupperna besitter. Nedan följer en redogörelse för de sociala grupperna och deras val av språk liksom en analys av de olika kapitalformer som finnes inom de olika grupperna.

5.2.1 *Nationell bakgrund*

För att bestämma nationell tillhörighet användes SBCs (2002, s. 10) rekommenderade indelning. En kategorisering av de medverkande visar att 89 procent (73 elever) av eleverna har svensk bakgrund, medan endast 11 procent (9 elever) kan klassificeras som varande av utländsk härkomst. Denna grupp är sålunda väldigt liten, vilket för med sig svårigheter att generalisera kring dessa elever. Fem (55,6 procent) av eleverna med utländsk bakgrund har valt att läsa franska, medan tre (33,3 procent) läser spanska och endast en (11,1 procent) tyska. Att dessa valt dessa språk kan vara en tillfällighet och betyder alltså inte att elever med utländsk bakgrund i större utsträckning skulle ha en böjelse för franska.

5.2.2 *Föräldrarnas utbildningskapital samt socioekonomiska status*

Av tabellen nedan kan avläsas att föräldrarnas högsta utbildningsnivå varierar något mellan de olika språken, framför allt vad beträffar de längre utbildningarna. 47,8 procent av de franskstuderande har föräldrar vars högsta utbildningsnivå motsvarar längre högskoleutbildning (mer än tre år), 53,3 procent av de tyskstuderande och 50 procent av de spanskstuderande har föräldrar som erlagt en

högskoleutbildning som är längre än tre år. Intressant blir det emellertid då vi studerar andelen elever vars föräldrar har forskarutbildning. Där utmärker sig de franskstuderande med en högre andel föräldrar med forskarbakgrund (34,8 procent), medan motsvarande andel inom spanska är 20,5 procent och inom tyska så få som 13,3 procent.

Denna företeelse finner stöd i Bertilssons (2010, s. 33-34) studie, av vilken det framgick att barn vars föräldrar har forskarutbildning tenderar att återfinnas i franskgrupperna, medan föräldrar till spanskstuderande generellt sett har något lägre högsta utbildning och de tyskstuderande i minst utsträckning har stort utbildningskapital i hemmet.

Tabell 3. Föräldrarnas utbildningsnivå inom de olika språken.

		Utbildningsnivå							Totalt
		Vet ej	2-år. gymn.	3-4-år. Gymn.	Kortare högskoleutb. (3 år)	Längre högskoleutb. (3 år el. mer)	Forskarutb.		
Språk	Franska	Antal	1	0	2	1	11	8	23
		Procent	4,3%	0,0%	8,7%	4,3%	47,8%	34,8%	100,0%
	Tyska	Antal	0	0	1	4	8	2	15
		Procent	0,0%	0,0%	6,7%	26,7%	53,3%	13,3%	100,0%
	Spanska	Antal	0	5	4	4	22	9	44
		Procent	0,0%	11,4%	9,1%	9,1%	50,0%	20,5%	100,0%
Total		Antal	1	5	7	9	41	19	82
		Procent	1,2%	6,1%	8,5%	11,0%	50,0%	23,2%	100,0%

Liknande fördelning ser vi även i en yrkeskategorisering (se; Tabell 4. nedan) av elevernas föräldrar där eleverna tillskrivs social klass utifrån den förälder som har högst socioekonomisk status. 19 av de 23 (82,6 procent) franskstuderande som deltog i studien har föräldrar vars sammanlagda klasstillhörighet är att betrakta som högre medelklass. Bland de tyskstuderande är motsvarande andel 80 procent och slutligen inom spanska 68,3 procent.

Det bör förvisso läggas märke till att de två övre kategorierna här är markant större än kategorin lägre klasser, trots att denne bygger på en sammanslagning av kategorierna arbetar- och lägre medelklass. Hela 56 av 82 medverkande elever faller enligt denna indelning under kategorin högre medelklass, medan ynka sex elever kan hänföras till kategorin lägre klasser. En tolkning är att många av de föräldrar som klassificerats som medel- eller högre medelklass har en yrkesposition som inte nödvändigtvis krävt långa universitetsstudier men som ändå tillskrivs ett värde enligt klassificeringsmodellen och därför höjer hemmets sammanlagda klassvärde något.

Tabell 4. Yrkesklassificering inom de olika språken.

			Social klass			Total
			Lägre klasser	medelklass	högre medelklass	
Språk	Franska	Antal	3	1	19	23
		Procent	13,0%	4,3%	82,6%	100,0%
	Tyska	Antal	0	3	12	15
		Procent	0,0%	20,0%	80,0%	100,0%
	Spanska	Antal	3	16	25	44
		Procent	6,8%	36,4%	56,8%	100,0%
Total	Antal		6	20	56	82
	Procent		7,3%	24,4%	68,3%	100,0%

5.2.3 Egenförvärvat utbildningskapital

I ljuset av resultatet ovan blir det direkt intressant att se hur föräldrarnas utbildningskapital återspeglas i elevernas egenförvärvade kapital. En sammanslagning av elevernas betyg visar att de elever som har välutbildade föräldrar i större utsträckning också uppnått högre betyg i framförallt ämnena matematik och svenska i årskurs 6. Betygen i ämnet engelska är mer jämnt fördelat över de olika klasserna. Betygsskillnaderna ger utslag även mellan de olika språken. Bland de elever som valt att läsa franska har hela 38,1 procent fått betyget A i Svenska, medan 28,6 procent erhållit betyget B. Detta kan jämföras med de tyskstudierande eleverna, av vilka endast 20 procent haft med sig betyget A och 20 procent betyget B i Svenska från årskurs 6. Vad de spanskstuderande gäller är resultatet mindre entydigt. 7 procent av dem har erhållit betyget A, emedan 34,9 uppnått betyget B.

Samma mönster kan noteras i ämnet engelska, där hela 40,9 procent av de franskstudierande uppnått betyget A i engelska, medan motsvarande andel för tyska är 26,7 och spanska 27,9 procent. Även inom ramen för ämnet matematik återfinns detta mönster. 40,9 procent av de franskstudierande gick ut årskurs 6 med betyget A, medan motsvarande för tyska och franska var 20 respektive 25,6 procent.

Adderar vi vidare könsdimensionen kan iakttagelsen göras att flickornas betyg i språken svenska och engelska skiljer sig markant från pojkarnas. 26 respektive 40 procent av flickorna hade betyget A eller B i ämnet Svenska, medan endast 3,4 procent av pojkarna hade A och 13,8 procent uppnått betyget B. Samma mönster kan noteras inom ramen för ämnet Engelska, där 37,3 procent av flickorna erhållit betyget A, medan 21,6 uppnått ett B. Bland pojkarna hade 20,7 procent A i Engelska, medan 19,2 hade betyget B. Resultatet är knappast förvånande då flickors prestationer i skolan generellt sett överstiger pojkarnas (Wernersson, 2010, s. 25-27), i synnerhet i språk, vilket framgår av Bertilssons (2010, s. 30-32) studie (andelen flickor med avgångsbetyg i B-språk var större än andelen pojkar under hela perioden 1998-2005).

Nästa steg var att jämföra elever av olika nationell härkomst i detta avseende. Resultaten pekar i olika riktningar. De elever som i denna studie kategoriserats som varande av utländsk härkomst

presterar något bättre i Engelska, där 44,4 procent av dessa uppnått ett A i ämnet, medan 11,1 procent uppnått betyget B. Bland eleverna med svensk bakgrund har 29,5 procent lyckats uppnå betyget A, medan 21,1 procent fått B. I ämnet svenska tycks eleverna med svensk bakgrund överträffa de av utländsk härkomst, om än i ganska liten utsträckning. Återigen bör understrykas att denna grupp är liten till antalet och således problematisk att analysera.

Sammanfattningsvis kan konstateras att flickor och elever med stort utbildningsarv förefaller vara de som samlar på sig mest eget utbildningskapital i språk. Dessa återfinns som bekant i störst utsträckning i bland de franskstuderande, medan de tysk- och spanskstuderandes innehav av dessa former av kapital är något mindre. Flickor visar sig även här prestera bättre i de språkämnen av betygen från årskurs 6 att döma.

5.2.4 *Transnationella tillgångar*

En nästa aspekt av elevernas tillgångar är de av transnationell art. I enkäten förekom frågor om resvanor och utlandsvistelser, där eleverna själva skulle uppskatta hur många gånger de gjort utlandsresor med sin familj. Ytterligare ombads eleverna ange om de någon gång under sitt sina liv bott i ett annat land.

Sammantaget nio (11 procent) av de 82 elever som medverkar har någon gång under sina liv bott utomlands. En av dessa läser tyska (6 procent av de tyskstuderande), tre läser spanska 6 (procent av de spanskstuderande) och fem läser franska (22 procent av de franskstuderande). Även här utmärker sig alltså de franskstuderande som innehavare av större transnationella tillgångar. Detta bör betraktas med försiktighet då det totala antalet elever som bott utomlands är förhållandevis lågt. Dock, betänker man att antalet spanskstuderande är nästan dubbelt så stort som både tyskan och franskan, är det anmärkningsvärt att de franskstuderande har ett större antal elever som bott i utlandet.

När vi istället undersöker elevernas resvanor blir det tydligt att samma mönster råder även här. 86,4 procent av de franskstuderande uppger att de sex gånger eller fler semesterat i utlandet, vilket är att jämföra med 60 procent av de tyskstuderande och 70,5 procent av de spanskstuderande. De transnationella tillgångarna i form av resor och utlandsvistelser som eleverna själva samlat på sig förefaller alltså vara mest frekventa bland de som läser franska.

5.3 Motiv till språkvalet

En av de grundläggande frågor som studien vilar på är hur eleverna resonerar kring sitt val av moderna språk. En första notis som kan ses i *Tabell 5*. nedan är att hela 81,7 procent av föräldrarna

uppgav att eleven gjort sitt språkval själv, medan 18,3 procent angav att familjen gjort valet tillsammans.

Tabell 5. Andel elever som gjort språkvalet självständigt/i samråd med familj.

När valet moderna språk gjordes, gjorde..	Antal	Procent
ni som familj valet	15	17,9
barnet självständigt sitt val av språk	67	79,8
Total	82	97,6
Ej svarat	2	2,4

I enkätens inledande fråga ombads eleverna ange skälet till varför de valt sina språk utifrån 12 olika påståenden. De skulle ange det alternativ som var mest respektive minst viktigt för dem när de valde sitt språk, för att sedan med egna ord motivera valet. Av resultatet, som finnes i *Tabell 5*. nedan blir det tydligt att det vanligaste motivet bakom språkvalet var att de fann det valda språket roligast. Hela 29 procent av alla medverkande angav att de valt språket för att de tyckte att detta språk verkade roligast. Vidare kan noteras att det näst vanligast förekommande motivet var att man har varit i något land där det valda språket talas och dessutom har planer på att åka dit igen. Det tredje vanligaste motivet var elevernas intresse för de länder i vilket/vilka dessa språk vara det tredje vanligaste motivet. En stor andel elever motiverade sitt val med att de har varit mycket i det land/de länder där språket talas, är intresserade av dem och att de därför önskar kunna tala språket vid eventuella framtida återbesök. Följande motiveringar illustrerar detta tydligt:

”Jag valde franska för att det är ett fint språk. Jag har även varit i Frankrike ett antal gånger och vill gärna åka dit igen och då är det bra att kunna förstå och tala franska”

”Jag valde franska för att när jag blir äldre vill jag spela fotboll i Frankrike! Jag tycker även om Frankrike och har varit där några gånger”

”Jag har lite släkt i Tyskland och det är ett intressant land och roligt språk”.

Bland de tre minst viktiga motiven finner vi att lärarens rykte/anseende inte förefaller påverka valet i särskilt stor grad. 18,3 procent angav detta motiv som minst viktigt. Likaså utgjorde kulturen (litteratur, film, poesi etc.) som är förknippad med språket inte någon större motiv till att läsa språket. 14,6 procent angav det som minst viktigt. Att språket skulle vara lätt visade sig vara minst lockande, då ingen av eleverna angav den som mest viktig, medan 13,4 procent istället ringade in det som minst betydelsefullt.

Tabell 6. Vilka motiv var för dig viktigast respektive minst viktiga när du gjorde ditt språkval.

Vilket motiv var viktigast	Antal elever	Procent
a) Jag tyckte att detta språk verkade roligast	24	29,3
b) Jag tycker att detta språk är vackert	2	2,4
c) Jag behöver språket för framtida studier	4	4,9
d) Jag har ofta varit i något utav dessa länder och har planer på att resa dit mycket i framtiden	13	15,9
e) Jag är intresserad av det land/de länder i vilket språket talas	11	13,4
f) jag vill kunna ta del av och förstå den kultur (litteratur, film, poesi etc.)	3	3,7
g) mamma/pappa talar detta språket	6	7,3
h) mina syskon har läst detta språk	7	8,5
i) lärarna har ett gott rykte/sades vara bra	6	7,3
j) det var det lättaste språket	0	0
k) Det var det vackraste språket	1	1,2
l) Mina vänner valde detta språk	5	6,1
Total	82	100,0
Tre minst viktiga	Antal elever	Procent
i) Lärarna har ett gott rykte/sades vara bra	15	18,3
f) jag vill kunna ta del av och förstå den kultur (litteratur, film, poesi etc.)	12	14,6
j) Det var det lättaste språket	11	13,4

Mot bakgrund av dessa siffror tycks de medverkande elevernas motiv kunna härledas till ett eget intresse för språket, snarare än att elevernas skulle se språkstudiet som en form av nyttig investering. Endast 4,9 procent anger att de behöver språket för framtida studier, vilket ger indikation på att ytterst få använder språket som en form av utbildningsstrategi.

Resultatet går således hand i hand med Krih och Lidegrans (2010 s, 50-53) observationer om motiv till fortsatta engelskstudier, där ”använder engelska i vardagen”, ”är intresserad av språket”, ”gillar att resa” framträdde som de vanligaste motiven. Även Stewart-Strobelts (2003, s. 165) fynd är att betrakta som jämförliga med dessa, där ”interest in language/culture” uppträdde som den viktigaste faktorn bakom valet med 61 procent av den totala populationen. Däremot höll Stewarts-Strobelts medverkande elever ”career advantages” (52 procent) som det näst viktigaste motivet, vilket inte alls var lika frekvent bland eleverna i föreliggande studie (endast 4,9 procent angav ”behöver språket för framtida studier”). Beaktas bör emellertid att påståendena inte till fullo motsvarar varandra och att de följaktligen inte kan likställas med varandra.

Sammanfattningsvis kan alltså konstateras att eleverna som grupp i detta fall väljer med utgångspunkt i ett eget intresse för språket. En orsak till att så få elever ser det som en investering torde kunna bero på att eleverna är förhållandevis unga och att de därför ännu inte ser en koppling mellan språket och utvidgade möjligheter att konkurrera på en tuff utbildnings- och slutligen arbetsmarknad, så som är fallet med engelska C och dess meritpoäng. Med detta i beaktande tycks det inte vara tal om några medvetna utbildningsstrategier i meningen att stärka sitt eget utgångsläge gentemot andra individer.

5.3.1 Språkens användbarhet

I ett nästa steg ombads eleverna ranka språk efter användbarhet. Det visade sig att engelska rankades högst (60,7 procent av eleverna). Vad gäller de moderna språken blev det tydligt att spanska var det som av eleverna ansågs mest användbart. 31 procent angav spanska som näst mest användbart, medan hela 40,2 procent såg spanska som det tredje mest användbara språket, vilket kan jämföras med andelen som angav franska (24,4 procent) och tyska (8,5 procent) som de tredje mest användbara språken. Många elever motiverade också sitt val av spanska med att språket är ett stort världsspråk och sålunda användbart i många delar av världen. En tolkning som ligger nära till hands är att Spanien och spanisktalande länder i framför allt syd- och centralamerika är lockande resmål för eleverna.

Även föräldrarna angav i störst utsträckning att spanska var det mest användbara språket. 16,7 respektive 42,9 procent av de föräldrar vars barn studerar spanska angav det som ett mycket eller ganska viktigt skäl till valet av språk. Användbarheten bland de föräldrar vars barn läser tyska och franska värderades betydligt lägre. 0 respektive 27,3 procent bland de tyskstuderandes föräldrar ringade in mycket eller ganska viktigt medan 5,3 respektive 10,5 bland de franskstuderandes föräldrar angav mycket eller ganska viktigt. Detta vittnar om såväl elevernas som föräldrarnas medvetenhet kring de moderna språkens globala utbredning. Att tyskan och franskan sedan införandet av spanska som modern språk fått kliva tillbaka (Bertilsson & Börjesson, 2010, s. 35) kan sannolikt förklaras av just en ökad medvetenhet kring spanskans starka ställning som världsspråk.

5.4 Motiv till språkvalet inom olika grupper

I kapitlet ovan framgick att en övervägande del av de i denna studie medverkande respondenterna anger motiv till sina språkval språkval som kan kopplas till ett intresse för språket. Här redogörs för hur dessa skiljer sig mellan de olika språken. Ur tabellen nedan framgår att pojkar och flickor i stor grad anger samma motiv till sitt val av språk. Nämnas bör att antalet pojkar är betydligt lägre, vilket ger en mindre precis procentuell överblick. Dock är svaren ganska entydiga. 27,6 procent av pojkarna och 30,2 procent av flickorna höll ”Jag tyckte att detta språk verkade roligast” som viktigast. Mer frekvent hos pojkarna var alternativet ”Jag är intresserad av det land/de länder i vilket språket talas”.

Tabell 7. 4 Viktigaste motiven pojkar och flickor.

Motiv		Kön		Total
		pojke	flicka	
a) Jag tyckte att detta språk verkade roligast	Antal	8	16	24
	Procent	27,6%	30,2%	29,3%
d) Jag har ofta varit i något utav dessa länder och har planer på att resa dit mycket i framtiden	Antal	4	9	13
	Procent	13,8%	17,0%	15,9%
e) Jag är intresserad av det land/de länder i vilket språket talas	Antal	8	3	11

	Procent	27,6%	5,7%	13,4%
i) lärarna har ett gott rykte/sades vara bra	Antal	0	6	6
	Procent	0,0%	11,3%	7,3%

Undersöker vi istället variabeln nationell bakgrund finner vi liknande svar. Såväl eleverna med svensk bakgrund som eleverna med utländsk bakgrund anger att de håller alternativet ”jag tyckte att det språk verkade roligast” som det viktigaste för deras val. Däremot anger en större andel av eleverna med utländsk bakgrund att de valt på grund av att föräldrarna talar språket som modersmål. Några utav dessa elever hade föräldrar vars rötter finns i Syd-/Centralamerika, bland annat Colombia, Bolivia och Cuba, vilket tros kunna vara den mest väsentliga orsaken till detta. I övrigt skiljer sig denna grups motiv inte märkvärdigt från eleverna med svensk bakgrund. Dock, betänker man det ringa antalet elever med utländsk bakgrund måste generaliseringar och slutsatser utifrån denna grupp ses som problematiska.

Tabell 8. Vanligaste motiven utifrån variabeln nationell bakgrund.

Viktigaste motiven		Nationell bakgrund		Total
		Svensk bakgrund	Utländsk bakgrund	
a) Jag tyckte att detta språk verkade roligast	Antal procent	21 28,8%	3 33,3%	24 29,3%
b) Jag tycker att detta språk är vackert	Antal Procent	0 0,0%	2 22,2%	2 2,4%
d) Jag har ofta varit i något utav dessa länder och har planer på att resa dit mycket i framtiden	Antal Procent	13 17,8%	0 0,0%	13 15,9%
e) Jag är intresserad av det land/de länder i vilket språket talas	Antal Procent	9 12,3%	2 22,2%	11 13,4%
g) mamma/pappa talar detta språket	Antal Procent	4 5,5%	2 22,2%	6 7,3%

På samma vis visar det sig vara svårt att kartlägga olika motiv till språkvalet mellan mellan olika klasser. I Tabell 8. Nedan redovisas de mest viktiga motiven utifrån variabeln social klass. På grund av det begränsat underlaget blir de procentuella andelarna relativt otydliga i de grupper som har ett lågt totalantal elever. Kategorin lägre klasser består som synes endast av sex elever, vilket gör kategorin problematisk att analysera. Trots detta blir det tydligt att alternativ a) och d) är de viktigaste motiven inom samtliga grupper. 50 procent av de elever som klassificerats som tillhörande av lägre klasser angav ”jag tyckte att detta språk verkade roligast”, medan motsvarande siffra för medel- respektive högre medelklass var 20 respektive 30,4 procent. Slutligen kan sägas att de olika grupperna anger motiv som på ett eller annat sätt ger uttryck för ett intresse för språket i sig eller de länder i vilka språken talas, medan motivet ”mamma/pappa talar detta språk” varierar med ett spann från 5,4 till 16,7 procent. Att ha en eller fler föräldrar som talar språket tycks för vissa elever vara den mest avgörande faktorn.

Tabell 9. Vanligaste motiven utifrån variabeln social klass.

		Social klass			Total
		Lägre klasser	medelklass	högre medelklass	
a) Jag tyckte att detta språk verkade roligast	Antal	3	4	17	24
	Procent	50,0%	20,0%	30,4%	29,3%
b) Jag tycker att detta språk är vackert	Antal	0	0	2	2
	Procent	0,0%	0,0%	3,6%	2,4%
c) Jag behöver språket för framtida studier	Antal	0	0	4	4
	Procent	0,0%	0,0%	7,1%	4,9%
d) Jag har ofta varit i något utav dessa länder och har planer på att resa dit mycket i framtiden	Antal	1	5	7	13
	Procent	16,7%	25,0%	12,5%	15,9%
e) Jag är intresserad av det land/de länder i vilket språket talas	Antal	0	3	8	11
	Procent	0,0%	15,0%	14,3%	13,4%
f) jag vill kunna ta del av och förstå den kultur (litteratur, film, poesi etc.)	Antal	0	1	2	3
	Procent	0,0%	5,0%	3,6%	3,7%
g) mamma/pappa talar detta språket	Antal	1	2	3	6
	Procent	16,7%	10,0%	5,4%	7,3%
h) mina syskon har läst detta språk	Antal	0	1	6	7
	Procent	0,0%	5,0%	10,7%	8,5%
i) lärarna har ett gott rykte/sades vara bra	Antal	1	2	3	6
	Procent	16,7%	10,0%	5,4%	7,3%
k) Det var det vackraste språket	Antal	0	0	1	1
	Procent	0,0%	0,0%	1,8%	1,2%
l) Mina vänner valde detta språk	Antal	0	2	3	5
	Procent	0,0%	10,0%	5,4%	6,1%

5.4.1 Attityder till språkstudier – en klass- och könsfråga?

Av ovan redovisade resultat framgår att de mest frekventa motiv till språkvalet som eleverna i sin helhet uppger emanerar ur ett eget intresse för det valda språket. Att kartlägga skillnader mellan de olika sociala grupperna (kön, social klass och nationell bakgrund) visade sig dock vara ganska svårt, då somliga grupper är så små att den procentuella fördelningen blir missvisande. I syfte att skapa en mer fullständig bild av elevernas tankegångar bakom språkvalet ställdes i enkäten även frågor om hur eleverna värderar språk och språkstudier. Eleverna ombads värdera påståenden om språk och språkstudier utifrån graderingsvärdena ”instämmer helt” till ”instämmer inte alls”. Ett av dessa påståenden var ”jag ser språkstudier som en viktig del av min inläring”. Med hänsyn till flickornas procentuellt sett högre betyg i språkämnen var tesen att dessa också skulle hysa mer positiva attityder till språk och språkstudier – något som också visade sig vara fallet. 33,3 respektive 33,3 procent av flickorna uppgav att de instämde helt eller till viss del till påståendet ”jag ser språkstudier som en viktig del av min inläring”, vilket är att jämföra med pojkarna, där 24,1 respektive 24,1 procent uppgav att det instämde helt eller till viss del (se; bilaga 1, Tabell. 27).

Vidare visade sig variabeln föräldrarnas högsta utbildning ge utslag i denna fråga. 36,8 av de elever vars föräldrar har erlagt forskarutbildning ringade in alternativet instämmer helt, medan hela 47,4 procent ringade in det näst högsta alternativet. Företeelsen att skatta språkstudier som värdefullt tycks avta ju kortare utbildning föräldrarna tillgodosett sig. I kategorin som befinner sig under forskarutbildning, akademisk utbildning som är längre än tre år, ringade istället 27,5 procent

instämmer helt, medan 25 procent instämde i viss utsträckning. Bland de elever vars föräldrars högsta utbildning motsvarade 2-årig gymnasium instämde inga elever helt, medan 25 procent instämde till viss del. I denna kategori finns endast fyra elever, varför den procentuella representationen för denna kategori blir något oprecis.

I ett nästa steg, då ytterligare variabeln språk tillfogats, kan ses att det språk inom vilket flest elever anser språk vara viktigt för inläring är franska, där 36,4 respektive 31,8 procent av eleverna instämt helt eller till viss del. Något lägre värderas detta bland de tyskstudierande (33,3 procent instämmer helt, 20 procent instämmer till viss del), emedan de spanskstuderande i minst utsträckning instämde i detta påstående.

Tabell 10. Värdering av språkstudiet.

Jag ser språkstudiet som en viktig del av min inläring								
		Vet ej	Instämmer inte alls			Instämmer helt	Totalt	
Språk	Franska	Antal	1	1	5	7	8	22
		Procent	4,5%	4,5%	22,7%	31,8%	36,4%	100,0%
	Tyska	Antal	1	1	5	3	5	15
		Procent	6,7%	6,7%	33,3%	20,0%	33,3%	100,0%
	Spanska	Antal	4	3	11	14	11	43
		Procent	9,3%	7,0%	25,6%	32,6%	25,6%	100,0%
Total		Antal	6	5	21	24	24	80
		Procent	7,5%	6,3%	26,3%	30,0%	30,0%	100,0%

Ytterligare underlag för flickornas tendenser att värdera språk som värdefullt finner vi i en fråga där elevernas skulle ange om de önskar åka på språkresor i ett annat land. Som *Tabell 11* illustrerar uppvisade en påfallande större andel av flickorna än pojkarna en benägenhet att vilja bedriva språkstudier i utlandet (52,8 procent av flickorna, 27,6 procent av pojkarna). En möjlig förklaring är Jakobssons (2000, s. 202-205) slutsatser om flickors tendenser att söka djupare förståelse för sina ämnen och där utlandsstudierna skulle möjliggöra för dessa elever att fördjupa kunskaperna i sina språk. En annan tolkning är att flickor, medvetet som omedvetet, mer vanligt än pojkar använder utbildningsstrategier i Bourdieus mening (Broady, 1999, s. 179) för att skaffa sig goda meriter som sedan gynnar dem i yrkeslivet. I detta avseende utmärkte sig även de elever som i denna studie klassificerats som varande av utländsk härkomst. Hela 88,9 procent av dessa angav att de gärna skulle studera språk i utlandet, medan motsvarande siffra för eleverna med svensk bakgrund uppmättes till 38,4 procent. Vidare kan i *Tabell 10* utläsas att störst andel som vill åka på språkresa finns inom ramen för franska.

Tabell 11. Språkstudier i utlandet kön/nationell bakgrund.

		Kön		Nationell Bakgrund		Språk			
Jag skulle gärna vilja åka på språkresa		pojke	flicka	Svensk bakgrund	Utländsk bakgrund	Franska	Tyska	Spanska	Totalt
Ja	Antal	8	28	28	8	12	7	17	
	Procent	27,6%	52,8%	38,4%	43,9 %	52,2%	46,7%	38,6%	100%
Nej	Antal	21	25	45	1	11	8	27	
	Procent	72,4%	47,2%	61,6	56,1 %	47,8%	53,3%	61,4%	100%

Summerande kan sägas att företeelsen att värdera språk som viktigt i viss mån tycks gå hand i hand med ett nedärvt utbildnings- och kulturellt kapital. Antagandet ligger nära till hands att just språk och språkstudier inom de familjer som innehaver en myckenhet av såväl kulturellt som utbildningskapital tillskrivs ett större värde som sedan förts vidare till nästa generation, på samma manér som i Bourdieus studie av det franska samhället (1984, s. 13-14.) Även kön och nationell bakgrund förefaller med hänsyn till resultaten ovan i viss mån vara utslagsgivande när det kommer till att värdera språk och språkstudier som viktiga.

Trots ett begränsat underlag tyder resultaten på att eleverna oaktat av social bakgrund, kön och nationell bakgrund i stor utsträckning anger motiv som på ett eller annat sätt ger uttryck för ett eget intresse för språket. Med tanke på att den sociala fördelning varierar mellan de olika språken (Bertilsson, 2010, s. 33-34), också bland de medverkande i denna studie, kan emellertid tros att föräldrarnas önskan eller preferenser påverkar eleverna i större utsträckning än eleverna själva vill medge eller i själva verket är medvetna om. Även om eleverna anger att de själva varit intresserade av språken är det tänkbart att föräldrarna bidragit till att skapa ett intresse för språken eller länderna där språken talas. Att franskgrupperna i stor utsträckning befolkas av elever med välutbildade föräldrar tycks med andra ord inte var en tillfällighet, utan snarare kunna ses som ett sätt att föra vidare ytterligare kulturellt kapital – det kapital som händelsevis kommit att dominera i länder som Frankrike (Broady, 1991, s. 169).

6 Diskussion och slutsats

6.1 Sammanfattning

Syftet med denna studie var att undersöka vilka bakomliggande mekanismer som ligger till grund för valet av moderna språk med hjälp av några av Bourdieus sociologiska begrepp om social klass. Jag hade för avsikt att kartlägga vad eleverna anger för motiv till sina språkval och hur dessa skiljer sig mellan olika sociala klasser, kön och olika nationell bakgrund. Totalt 82 elever medverkade i studien, av vilka 29 var pojkar och 53 var flickor.

6.1.1 *Elever väljer det språk de tycker verkar roligast*

Slutligen kan konstateras att de medverkande eleverna i stor utsträckning anger att de valt sina språk utifrån det språk de tycker verkar roligast eller som de har användning för vid eventuella resor till länder där dessa språk talas. Ytterst få anger att de ser språket som en investering för framtida studier eller som ett medel i syfte att kunna hävda sig på en tuff arbetsmarknad. Således är det svårt att tala om några strategier. Istället förefaller språkkunskaperna i det valda språket vara för eget bruk, t.ex. för att underlätta resor till länder där språken talas. Liknande företeelser ser vi både i Krih & Lidegrans (2010, s. 50-53) och Stewart-Strobelts (2003, s. 165) studier, där eleverna också anger själva intresset för språket som den betydelsefulla faktorn bakom språkvalet. I princip samma motiv förekommer inom samtliga grupper (kön, nationell- och social bakgrund), även om resultaten, med anledning av det begränsade underlaget, inte är helt tydliga. Därav blir det svårt att uttala sig om denna fördelning mer än att peka på tendenser. Sägans kan emellertid att Krih och Lidegran (2010, s. 50) även finner samma motiv i sin studie om fortsatta engelskstudier, där motiven till de fortsatta språkstudierna inte skiljer sig märkvärt mellan varken pojkar och flickor eller elever med olika social bakgrund.

Vidare framgick att såväl eleverna som föräldrarna ser spanska som det mest användbara av de moderna språken. Givet den ökande elevrekryteringen till spanska är det lätt att tro att det bland annat är spanskans användbarhet som gjort språket populärt bland eleverna.

6.1.2 *Flickor och resursstarka elever väljer franska*

Fluktuationerna i elevernas benägenheter att välja språk väckte intresse kring vilka elever som söker sig till de olika språken. I studien blev tydligt att valet av språk, utifrån de elever som medverkat, skiljer sig mellan olika individer i termer av framförallt kön och föräldrarnas högsta utbildningsnivå. Bland de franskstuderande återfanns en större andel elever med såväl nedärvt, som

egenförvärvat utbildningskapital. De franskstuderande var även de som ackumulerat mest transnationella tillgångar i form av resor och längre uppehåll i utlandet.

Vad beträffar de andra språken kan konstateras att tyskan i stor utsträckning befolkas av pojkar, medan spanskan är mest jämt fördelat mellan könen. Högsta utbildningsnivå i hemmet varierade kraftigt bland de medverkande inom dessa språk, där de spanskstuderande hade något större andel föräldrar med forskarutbildning, medan de tyskstuderande hade en större andel föräldrar med kortare högskoleutbildning.

6.1.3 *Synen på språk – en klass och könsfråga?*

Det visade sig att eleverna inom de olika grupperna i mångt och mycket angav samma motiv till sina språkval. I en djupare analys framträdde dock vissa skillnader i hur de olika grupperna värderar språk och språkstudier. Först och främst uppvisade fler flickor än pojkar en tendens att värdera språket som en viktig del av sitt skolarbete. Betydligt fler flickor än pojkar angav även att de önskar studera språk i utlandet – något som också visade sig vara vanligt bland de elever med utländsk bakgrund. Även stora utbildningstillgångar i hemmet visade sig gå hand i hand med en högre värdering av språklig kompetens. Denna grupp uppvisade även den en större benägenhet att vilja studera språk i utlandet.

En sista observation som gjordes var att andelen elever som värderar språkstudier som viktiga var störst bland de franskstuderande, vilket som bekant också är den grupp inom vilken flest elever med olika former av kapitalinnehav återfinns. Utifrån dessa resultat att döma förefaller alltså högt värderade språkstudier i viss grad vara fråga om köns- och klasstillhörighet.

6.2 Avslutande ord

Avslutningsvis kan sägas att de motiv eleverna anger till sina språkval inte nödvändigtvis återger den fulla bilden av vad som påverkat dem i sina val. Givet den sociala rekryteringen till de olika språken är det lätt att tro att förhållandet mellan de olika faktorerna är av mer komplex natur. Med hänsyn till resultaten ovan, samt till den forskning som kommit att rikta in sig på liknande frågor, förefaller eleverna i större utsträckning än de tror påverkas sina hemförhållanden. Elevernas intresse för språk påverkas högst sannolikt av sociala hemförhållanden, föräldrarnas nationella tillhörighet de språkliga tillgångar som finns i hemmet. Vi bör dock komma ihåg att underlaget inte är tillräckligt stort för att betrakta resultaten som allmängiltiga; endast 15 av de i föreliggande studie medverkande eleverna läste tyska och endast 9 elever var av utländsk härkomst. Därav var det svårt att med säkerhet kartlägga vilka motiv de olika grupperna anger. Enkäten i sig ger ett dataunderlag till att ställa ett närmast obegränsat antal kombinationer av variabler mot varandra och följaktligen

bidra med ytterligare vinklar till ämnet, men som dessvärre inte ryms inom ramen för detta examensarbete. Att synen på språk skiljde sig mellan olika grupper och att olika grupperna de facto uppvisar olika benägenheter att välja olika språk blev däremot desto tydligare. Resultaten pekar således på tendenser som skulle vara intressanta att undersöka på ett djupare plan med ett större urval. Det hade till exempel varit intressant att undersöka faktorn nationell bakgrund mer ingående, som på grund av det begränsade underlaget inte fick något större utrymme i studien.

7 Litteraturförteckning

TRYCKTA KÄLLOR

- Bertilsson, Emil, Börjesson, Mikael (2010). Språkens numerärer: Elever och studenter på språk- utbildningar i Sverige, 1960–2010. *Praktiske Grunde*, Nr. 4.
- Bertilsson, Emil (2010). Språkens konjunkturer: Del 1: De moderna språken i grund- och gymnasieskolan. Rapporter från Forskningsgruppen för utbildnings- och kultursociologi 48. Uppsala: SEC, Uppsala universitet
- Bourdieu, Pierre (1984). *Distinction: a social critique of the judgement of taste*. London: Routledge and Kegan Paul.
- Broady, Donald (1991). *Sociologi och epistemologi. Om Pierre Bourdieus författarskap och den historiska epistemologin*. HLS Förlag. Stockholm.
- Börjesson, Mikael (2005). *Transnationella utbildningsstrategier vid svenska lärosäten och bland svenska studenter i Paris och New York*. Uppsala: SEC, Uppsala universitet.
- Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik, Wängnerud, Lena (2012). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Fjärde upplagan. Stockholm: Norstedts juridik.
- Jakobsson, Ann-Katrin (2000). *Motivation och inläring ur genusperspektiv: En studie av gymnasieelever på teoretiska linjer/program*. Göteborg: Göteborgs universitet.
- Krigh, Josefine & Lidegran, Ida (2010). Avancerade språkstudier som konkurrensfördel: Fallet engelska i gymnasieskolan. *Praktiske Grunde*, Nr. 4.
- Lidegran, Lidegran (2009). *Utbildningskapital. Om hur det alstras, fördelas och förmedlas*, Uppsala: Uppsala universitet.
- SFS 2011:3 (2011). *Gymnasieförordningen*. Utbildningsdepartementet.
- Skolinspektionen (2010). *Moderna språk, 2010:6*. Stockholm: Skolverket.
- Skolverket (2000). Språk GY 2000:18: Språk: Grundskola och gymnasieskola. Kursplaner, betygskriterier och kommentarer. Stockholm: Fritzes.
- Skolverket (2011). *Internationella språkstudien 2011 : elevernas kunskaper i engelska och spanska*. Stockholm: Fritzes.
- Statistiska centralbyrån (1982). MIS 1982:4 SEI, Socioekonomisk indelning (SEI). Stockholm: Statistiska centralbyrån.

- Statistiska centralbyrån (2002). MIS 2002:3. Personer med utländsk bakgrund. Stockholm: Statistiska centralbyrån.
- Stewart-Strobelt, Jody (2003). Motivations and Attitudes Affecting High School Students' Choice of Foreign Language. *Adolescence*. 2003; 38:161.
- Thorson, S., Molander, M., Dentle, S. (2003). *Språklig enfald eller mångfald...? En studie av gymnasieelevers och språklärares uppfattningar om elevers val av moderna språk*. UFL-rapport Nr. 2003:06. Göteborg: Göteborgs universitet.
- Trost, Jan (2012). *Enkätboken*. Lund: Studentlitteratur.
- Vetenskapsrådet (2012). *Forskningsetiska principer inom humanistisk – samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.
- Wernersson, Inga (2010). *Könsskillnader i skolprestationer – idéer om orsaker*. Rapport V från Delegationen för jämställdhet i skolan, SOU 2010:51. Stockholm: Fritzes.

ELEKTRONISKA KÄLLOR

- Cassia Thomsen, Linda (2010). ”Elever väljer bort språk”, Göteborgs fria, 8 november, (2014-11-27).
- Lannvik Dunegård, Maria (2010) ”Moderna språk – ämnen i kris”, Lärarnas Nyheter, 15 april, (2014-11-27).
- Petersson, Kenny (2012). ”Tyska språket förlorar mark i Europa”. SCB. <http://www.scb.se> (2014-09-30).
- Skolverket (2014). Moderna språk. Frågor och Svar. <http://www.skolverket.se> (hämtad: 2014-12-03).
- Skolverket (2014). Moderna språk inom ramen för språkval läsåret 2013/14, riksnivå, tabell 7B. <http://www.skolverket.se> (hämtad: 2014-12-09).

Bilaga 1, Kompletterande tabeller

Tabell 12. Betyg i engelska, högsta utbildning i hemmet.

Utbildningsnivå i hemmet		Engelska						Total
		Vet ej	E	D	C	B	A	
Vet ej	Antal	0	0	0	0	0	1	1
	Procent	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	100,0%
2-årigt gymnasium	Antal	0	0	0	2	0	3	5
	Procent	0,0%	0,0%	0,0%	40,0%	0,0%	60,0%	100,0%
3- eller 4-årigt gymnasium	Antal	1	1	1	2	2	0	7
	Procent	14,3%	14,3%	14,3%	28,6%	28,6%	0,0%	100,0%
Kortare högskoleutb. (- 3 år)	Antal	0	1	1	1	1	5	9
	Procent	0,0%	11,1%	11,1%	11,1%	11,1%	55,6%	100,0%
Längre högskoleutb. (+ 3 år)	Antal	5	0	3	11	12	8	39
	Procent	12,8%	0,0%	7,7%	28,2%	30,8%	20,5%	100,0%
Forskarutbildning	Antal	0	0	1	9	1	8	19
	Procent	0,0%	0,0%	5,3%	47,4%	5,3%	42,1%	100,0%
Total	Antal	6	2	6	25	16	25	80
	Procent	7,5%	2,5%	7,5%	31,3%	20,0%	31,3%	100,0%

Tabell 13. Betyg i svenska, högsta utbildning i hemmet.

Utbildningsnivå i hemmet		svenska/svenska 2						
		Vet ej	F	E	D	C	B	A
Vet ej	Antal	0	0	0	0	0	0	1
	Procent	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
2-årigt gymnasium	Antal	0	0	0	1	2	2	0
	Procent	0,0%	0,0%	0,0%	20,0%	40,0%	40,0%	0,0%
3- eller 4-årigt gymnasium	Antal	3	0	0	0	2	2	0
	Procent	42,9%	0,0%	0,0%	0,0%	28,6%	28,6%	0,0%
Kortare högskoleutb. (- 3 år)	Antal	0	0	0	2	2	3	2
	Procent	0,0%	0,0%	0,0%	22,2%	22,2%	33,3%	22,2%
Längre högskoleutb. (+ 3 år)	Antal	6	2	0	3	11	10	6
	Procent	15,8%	5,3%	0,0%	7,9%	28,9%	26,3%	15,8%
Forskarutbildning	Antal	3	0	1	1	2	7	5
	Procent	15,8%	0,0%	5,3%	5,3%	10,5%	36,8%	26,3%
Total	Antal	12	2	1	7	19	24	14
	Procent	15,2%	2,5%	1,3%	8,9%	24,1%	30,4%	17,7%

Tabell 14. Betyg i Matematik, högsta utbildning i hemmet.

Utbildningsnivå i hemmet		Matematik						Total
		Vet ej	E	D	C	B	A	
Vet ej	Antal	0	0	0	0	1	0	1
	Procent	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%
2-årigt gymnasium	Antal	0	0	1	4	0	0	5
	Procent	0,0%	0,0%	20,0%	80,0%	0,0%	0,0%	100,0%
3- eller 4-årigt gymnasium	Antal	1	1	0	3	1	1	7
	Procent	14,3%	14,3%	0,0%	42,9%	14,3%	14,3%	100,0%
Kortare högskoleutb. (- 3 år)	Antal	0	1	1	3	2	2	9
	Procent	0,0%	11,1%	11,1%	33,3%	22,2%	22,2%	100,0%
Längre högskoleutb. (+ 3 år)	Antal	5	1	6	12	7	8	39
	Procent	12,8%	2,6%	15,4%	30,8%	17,9%	20,5%	100,0%
Forskarutbildning	Antal	0	0	3	0	4	12	19
	Procent	0,0%	0,0%	15,8%	0,0%	21,1%	63,2%	100,0%
Total	Antal	6	3	11	22	15	23	80
	Procent	7,5%	3,8%	13,8%	27,5%	18,8%	28,7%	100,0%

Tabell 15. Betyg i engelska, nationell bakgrund.

			Engelska						Total
			Vet ej	E	D	C	B	A	
Nationell bakgrund	Svensk bakgrund	Antal	6	1	4	24	15	21	71
		Procent	8,5%	1,4%	5,6%	33,8%	21,1%	29,6%	100,0%
	Utländsk bakgrund	Antal	0	1	2	1	1	4	9
		Procent	0,0%	11,1%	22,2%	11,1%	11,1%	44,4%	100,0%
Total		Antal	6	2	6	25	16	25	80
		Procent	7,5%	2,5%	7,5%	31,3%	20,0%	31,3%	100,0%

Tabell 16. Betyg i svenska, nationell bakgrund.

			svenska/svenska 2						
			Vet ej	F	E	D	C	B	A
Nationell bakgrund	Svensk bakgrund	Antal	8	2	0	7	18	23	12
		Procent	11,4%	2,9%	0,0%	10,0%	25,7%	32,9%	17,1%
	Utländsk bakgrund	Antal	4	0	1	0	1	1	2
		Procent	44,4%	0,0%	11,1%	0,0%	11,1%	11,1%	22,2%
Total		Antal	12	2	1	7	19	24	14
		Procent	15,2%	2,5%	1,3%	8,9%	24,1%	30,4%	17,7%

Tabell 17. Betyg i svenska inom de olika språken.

			svenska/svenska 2						
			Vet ej	F	E	D	C	B	A
Språk	Franska	Antal	3	0	0	1	3	6	8
		Procent	14,3%	0,0%	0,0%	4,8%	14,3%	28,6%	38,1%
	Tyska	Antal	2	2	0	0	5	3	3
		Procent	13,3%	13,3%	0,0%	0,0%	33,3%	20,0%	20,0%
	Spanska	Antal	7	0	1	6	11	15	3
		Procent	16,3%	0,0%	2,3%	14,0%	25,6%	34,9%	7,0%
Total		Antal	12	2	1	7	19	24	14
		Procent	15,2%	2,5%	1,3%	8,9%	24,1%	30,4%	17,7%

Tabell 18. Betyg i Engelska inom de olika språken.

			Engelska						Total
			Vet ej	E	D	C	B	A	
Språk	Franska	Antal	1	1	2	6	3	9	22
		Procent	4,5%	4,5%	9,1%	27,3%	13,6%	40,9%	100,0%
	Tyska	Antal	1	0	2	3	5	4	15
		Procent	6,7%	0,0%	13,3%	20,0%	33,3%	26,7%	100,0%
	Spanska	Antal	4	1	2	16	8	12	43
		Procent	9,3%	2,3%	4,7%	37,2%	18,6%	27,9%	100,0%
Total		Antal	6	2	6	25	16	25	80
		Procent	7,5%	2,5%	7,5%	31,3%	20,0%	31,3%	100,0%

Tabell 19. Betyg i engelska, kön.

			Engelska						Total
			Vet ej	E	D	C	B	A	
Kön	Pojkar	Antal	1	1	4	12	5	6	29
		Procent	3,4%	3,4%	13,8%	41,4%	17,2%	20,7%	100,0%
	Flickor	Antal	5	1	2	13	11	19	51
		Procent	9,8%	2,0%	3,9%	25,5%	21,6%	37,3%	100,0%

Tabell 20. Betyg i svenska, kön.

			svenska/svenska 2						
			Vet ej	F	E	D	C	B	A
Kön	pojke	Antal	4	2	1	7	10	4	1
		Procent	13,8%	6,9%	3,4%	24,1%	34,5%	13,8%	3,4%
	flicka	Antal	8	0	0	0	9	20	13
		Procent	16,0%	0,0%	0,0%	0,0%	18,0%	40,0%	26,0%
Total		Antal	12	2	1	7	19	24	14
		Procent	15,2%	2,5%	1,3%	8,9%	24,1%	30,4%	17,7%

Tabell 21. Andelen elever som bott i utlandet.

			Har du någon gång under din uppväxt bott utomlands?		Total
			nej	ja	
Språk	Franska	Antal	17	5	22
		Procent	77,3%	22,7%	100,0%
	Tyska	Antal	14	1	15
		Procent	93,3%	6,7%	100,0%
	Spanska	Antal	41	3	44
		Procent	93,2%	6,8%	100,0%
Total		Antal	72	9	81
		Procent	88,9%	11,1%	100,0%

Tabell 22. Hur många gånger eleverna semestrat i utlandet.

			Har du och din familj semestrat utomlands				Total
			1 gång	2 gånger	3-5 gånger	6 gånger eller fler	
Språk	Franska	Antal	0	1	2	19	22
		Procent	0,0%	4,5%	9,1%	86,4%	100,0%
	Tyska	Antal	0	0	6	9	15
		Procent	0,0%	0,0%	40,0%	60,0%	100,0%
	Spanska	Antal	1	2	10	31	44
		Procent	2,3%	4,5%	22,7%	70,5%	100,0%
Total		Antal	1	3	18	59	81
		Procent	1,2%	3,7%	22,2%	72,8%	100,0%

Tabell 23. Mest användbara språket.

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3	3,6	3,6	3,6
1	1	1,2	1,2	4,8
Engelska	51	60,7	62,7	
Kinesiska	2	2,4	2,4	67,9
Svenska	27	32,1	32,1	100,0
Total	84	100,0	100,0	

Tabell 24. Näst mest användbara språket.

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3	3,6	3,6	3,6
Engelska	29	34,5	34,5	38,1
Franska	1	1,2	1,2	39,3
Kinesiska	5	6,0	6,0	45,2
Spanska	26	31,0	31,0	76,2
Svenska	17	20,2	20,2	96,4
Tyska	3	3,6	3,6	100,0
Total	84	100,0	100,0	

Tabell 25. Tredje mest användbara språket.

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	4	4,8	4,8	4,8
Engelska	1	1,2	1,2	6,0
Franska	20	23,8	23,8	29,8
Hebreiska	1	1,2	1,2	31,0
Holländska	1	1,2	1,2	32,1
Kinesiska	10	11,9	11,9	44,0
Persiska	1	1,2	1,2	45,2
Portugisiska	3	3,6	3,6	48,8
Ryska	2	2,4	2,4	51,2
Spanska	33	39,3	39,3	90,5
Svenska	1	1,2	1,2	91,7
Tyska	7	8,3	8,3	100,0
Total	84	100,0	100,0	

Tabell 26. Andel föräldrar som anser att språket eleven valt är det mest användbara språket.

			det är det mest användbara språket					Total
			Vet ej	Instämmer inte als	2,00	3,00	Instämmer helt	
Språk	Franska	Antal	2	14	0	2	1	19
		Procent	10,5%	73,7%	0,0%	10,5%	5,3%	100,0%
Tyska	Antal	0	6	2	3	0	11	
	Procent	0,0%	54,5%	18,2%	27,3%	0,0%	100,0%	
Spanska	Antal	4	4	9	18	7	42	
	Procent	9,5%	9,5%	21,4%	42,9%	16,7%	100,0%	
Total	Antal	6	24	11	23	8	72	
	Procent	8,3%	33,3%	15,3%	31,9%	11,1%	100,0%	

Tabell 27. Andel elever som ser språkstudier som en viktig del av sin inlärnin, utifrån högsta utbildningsnivå.

Utbildningsnivå i hemmet		jag ser språkstudier som en viktig del av min inlärnin					Total
		Vet ej	Instämmer inte alla			Instämmer helt	
1	Antal	0	0	0	0	1	1
	Procent	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	100,0%
3	Antal	1	1	1	1	0	4
	Procent	25,0%	25,0%	25,0%	25,0%	0,0%	100,0%
4	Antal	1	0	2	1	3	7
	Procent	14,3%	0,0%	28,6%	14,3%	42,9%	100,0%
5	Antal	1	0	3	3	2	9
	Procent	11,1%	0,0%	33,3%	33,3%	22,2%	100,0%
6	Antal	2	4	13	10	11	40
	Procent	5,0%	10,0%	32,5%	25,0%	27,5%	100,0%
7	Antal	1	0	2	9	7	19
	Procent	5,3%	0,0%	10,5%	47,4%	36,8%	100,0%
Total	Antal	6	5	21	24	24	80
	Procent	7,5%	6,3%	26,3%	30,0%	30,0%	100,0%

Tabell 27. Andel elever som ser språkstudier som en viktig del av sin inlärnin, utifrån kön.

			jag ser språkstudier som en viktig del av min inlärnin					Total
			Nej	Ja	2,00	3,00	4,00	
Kön pojke	Antal	2	2	11	7	7	29	
	Procent	6,9%	6,9%	37,9%	24,1%	24,1%	100,0%	
flicka	Antal	4	3	10	17	17	51	
	Procent	7,8%	5,9%	19,6%	33,3%	33,3%	100,0%	
Total	Antal	6	5	21	24	24	80	
	Procent	7,5%	6,3%	26,3%	30,0%	30,0%	100,0%	

Tabell 28. Nationaliteter som förekommer bland de elever med utländsk bakgrund

Nationell härkomst
Colombia, Cuba, Indien, Iran, Israel, Kina, Marocko, Nederländerna, Bolivia, USA

Bilaga 2, Yrkesindelning

Social klass	Sociala grupper, 32 nivåer
Högre klass	Civilingenjör, arkitekt, lantmätare, akad. utb. naturvetare Läkare, veterinär, tandläkare Gymnasielärare Universitets- el. högskolelärare, forskare vid univ. el. högsk Präst Företagsledare Officer Jurist, advokat Högre tjänsteman Politiker, avlönad befattning inom facket
Medelklass	Tekniker, ingenjör, laboratorieass el. likn. Klasslärare Ämneslärare på högstadiet Annat religiöst arbete Journalist, redaktör Konstnärligt arbete Kulturförmedlande yrke Sjuksköterska, sjukgymnast o. likn. Tjänsteman på mellannivå Polis Annat militärt arbete
Lägre klasser	Kontorsanställd Butiksföreståndare, butiksägare, grossist o. likn Anställd inom handel Bonde, Lantbrukare, fiskare el. likn Yrkesutbildad arbetare inom produktion Yrkesutbildad arbetare i service Förman, arbetsledare Lantarbetare, skogsarbetare el. likn Skötare, biträde o. likn. Icke yrkesutbildad arbetare i produktion Icke yrkesutbildad arbetare i service

Information om deltagande i studie av elevers val av moderna språk

Syftet med denna studie är att skapa förståelse för vilka faktorer som ligger till grund för elevers val av moderna språk. Språkstudier utgör en obligatorisk del av grundskolan. Att undersöka attityder och motivation till just språkstudier och språkelevers val är intressant, dels för att skapa förståelse för huruvida detta hänger ihop med elevers förutsättningar och villkor, men även för att språkkunskaper kan förstås som en vidare kunskap och ett centralt redskap för kommunikation.

Studien är ett examensarbete på avancerad nivå som skrivs inom ramen för lärarprogrammet vid Institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier, Uppsala universitet. Examensarbetet skrivs därtill i anslutning till min handledares (Josefine Krigh) avhandlingsarbete och fungerar därmed också som pilotstudie för en kommande större studie.

Jag är angelägen om att ge en så korrekt bild som möjligt av elever och föräldrars syn på språkstudier i grundskolan och ber er därför att fylla i den så *noga* ni kan. Avsikten är inte att undersöka enskilda elevers förhållanden, utan att jämföra grupper av elever och deras studieval. Deltagande är frivilligt. I och med att ni fyller i och lämnar in enkäten så samtycker ni till att delta i studien.

Deltagande i studien innebär att ni och ert barn fyller i den bifogade enkäten lägger den i ett blankt kuvert som eleven sedan tar med sig till skolan där de samlas in. Data kommer att hanteras och förvaras på sådant sätt att ingen obehörig kan ta del av den. I redovisningar av studien (publikationer, seminarier och konferenser) kommer alla personuppgifter vara borttagna. Materialet kommer inte att användas för annat än forskning och presentationer av studiens resultat.

Om du/ni har ytterligare frågor angående studien går det bra att kontakta mig eller min handledare innan ett beslut tas (se nedan för kontaktuppgifter). Vi kommer även att ta in medgivanden från berörd personal på skolan såsom rektor och lärare.

Deltagandet i studien är frivilligt. Deltagandet kan avbrytas när som helst, även efter att datainsamlingen är genomförd. Ingen ekonomisk ersättning utgår.

Datainsamlingen pågår till 15/12-2014

Uppsala 4 december 2014

Kontaktpersoner:

Olle Svedberg

e-post: olsv8305@student.uu.se

tel. 070 4697018

Studiens handledare:

Josefine Krigh, doktorand vid Institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier. Forskningsgruppen för utbildnings- och kultursociologi (SEC) Uppsala universitet

tel. 018-471 7985 e-post: josefine.krigh@edu.uu.se

4. Beskriv med egna ord anledningen till att du valde språket.

---

5. Bedöm din förmåga att på detta språk... Sätt **ett** kryss per påstående.

	Mycket bra			Inte alls bra	Vet ej
a) ... samtala och argumentera	☐	☐	☐	☐	☐
b) ... skriva bra och varierat	☐	☐	☐	☐	☐
c) ... läsa och förstå text	☐	☐	☐	☐	☐
d) ... lyssna och förstå talat språk	☐	☐	☐	☐	☐
e) ... förstå grammatik, hur språket är uppbyggt och hur det därför används	☐	☐	☐	☐	☐

6. Hur många timmar ägnar du åt läsläsning/självstudier i språk **under en genomsnittlig vecka?** (på fritiden utanför skolans verksamhet) Sätt **ett** kryss!

- Inte alls   Mindre än 1 timme   1–2 timmar   3–4 timmar   Mer än 4 timmar

7. Hur många timmar ägnar du åt självstudier **inför** ett prov i språk? (på fritiden utanför skolans verksamhet) Sätt **ett** kryss!

- Vi har inga prov   Inte alls   Mindre än 1 timme   1–4 timmar   5–8 timmar   Mer än 8 timmar

8. Hur svåra tycker du att studierna är i det språk du läser? Sätt **ett** kryss!

- Mycket lätta   Lätta   Varken lätta eller svåra   Svåra   Mycket svåra

9. När du läser läxor i språk, hur ofta gör du det: Sätt **ett** kryss per påstående.!

	Varje gång	Ofta	Sällan	Aldrig
a) ... ensam	☐	☐	☐	☐
b) ... tillsammans med mamma eller pappa	☐	☐	☐	☐
c) ... tillsammans med mamma och pappa	☐	☐	☐	☐

10. Vilket var ditt betyg i dessa ämnen när du gick ut årkurs 6? Sätt **ett** kryss per ämne.

	A	B	C	D	E	F	Minns inte/ inget svar
Svenska/ Svenska 2	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Engelska	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Matematik	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Geografi	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Samhällskunskap	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Historia	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Religion	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kemi	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Biologi	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Fysik	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Teknik	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

11. Läser du modersmål? (Om annat modersmål än svenska)

ja, nämligen: _____ nej

12. I hur hög grad instämmer du med följande påståenden: Sätt **ett** kryss per påstående.

	Instämmer mer helt			Instämmer mer inte alls	Vet ej
a) Jag läser språk för att det är roligt	☐	☐	☐	☐	☐
b) Jag tycker det är viktigt att uttrycka mig väl	☐	☐	☐	☐	☐
c) Jag lägger märke till om någon har ett fattigt eller rikt ordförråd	☐	☐	☐	☐	☐
d) Jag tycker synd om folk som bara förstår ett språk	☐	☐	☐	☐	☐
e) Den som kan fler språk är en smart person	☐	☐	☐	☐	☐
f) jag ser språkstudier som en viktig del av min inläring	☐	☐	☐	☐	☐

13. Vilka språk anser ni er vara mest användbara? Rangordna de tre mest användbara språken i svarsrutorna under följande påståenden. Rangordna därefter de tre minst användbara språken i svarsrutorna under följande påståenden.

- a) Svenska
- b) Engelska
- c) Tyska
- d) Franska
- e) Spanska
- f) Italienska

- g) Ryska
- h) Portugisiska
- i) Kinesiska
- j) Modersmål: _____
- k) Annat: _____

Mest användart

Andra **mest** användbara

Tredje **mest**
användbara

Minst användbart

Andra **minst** användbara

Tredje **minst**
användbara

14. Har du åkt på språkresa? Sätt **ett** kryss.

- Ja, i (ange det land du varit på språkresa i): _____ på språket: _____
- Nej, men jag skulle gärna vilja åka till _____ och läsa _____ språket
- Nej, och jag vill inte heller åka på språkresa
- Nej

15. Har du någon gång under din uppväxt bott utomlands?

- Ja, i _____ (land) Antal år: _____
- Nej

16. Har du och din familj semestrat utomlands? Sätt **ett** kryss.

- 1 gång 6 gånger eller fler
- 2 gånger Aldrig
- 3-5 gånger

17. Var du under din uppväxttid på semester eller resa med din familj utomlands? Sätt **ett eller flera** kryss!

- Ja, i ett land där mitt språkval talas Ja, i ett engelsktalande land
- Ja, i England Nej, men i ett land där vi kunde göra oss förstådda på engelska
- Ja, i USA Nej

18. Använder du dig av **engelska** på din fritid? Sätt **ett** kryss per påstående.

	Fler än 1 gång i veckan	1 gång i veckan	1 gång i månaden	Aldrig
a) Jag läser tidningar/ böcker på språket	☐	☐	☐	☐
b) Jag ser på filmer på språket	☐	☐	☐	☐
c) Jag lyssnar på musik på språket	☐	☐	☐	☐
d) Jag spelar dataspel och kommunicerar då på språket	☐	☐	☐	☐
e) Jag talar språket i hemmet	☐	☐	☐	☐
f) Jag har vänner med vilka jag talar språket	☐	☐	☐	☐
g) Annat, nämligen: _____	☐	☐	☐	☐

19. Använder du dig av ditt språkval på din fritid? Sätt **ett** kryss per påstående.

	Fler än 1 gång i veckan	1 gång i veckan	1 gång i månaden	Aldrig
a) Jag läser tidningar/ böcker på språket	☐	☐	☐	☐
b) Jag ser på filmer på språket	☐	☐	☐	☐
c) Jag lyssnar på musik på språket	☐	☐	☐	☐
d) Jag spelar dataspel och kommunicerar då på språket	☐	☐	☐	☐
e) Jag talar språket i hemmet	☐	☐	☐	☐
f) Jag har vänner med vilka jag talar språket	☐	☐	☐	☐
g) Annat, nämligen: _____	☐	☐	☐	☐

20. Har du synpunkter på enkäten eller har du något att tillägga om språk och språkstudier?

Stort tack för din medverkan!

B. Föräldraenkäten (Ifylles av elevens förälder/föräldrar)

1. När det moderna språket valdes, gjorde:

- ... barnet självständigt sitt val av språk?
- ... ni som familj valet gemensamt
- ... ni som familj valet tillsammans med studievägledare
- ... ni som föräldrar valet med hjälp av råd från vänner och bekanta
- ... vet ej/ ej svar

2. När ni valde språk, hur viktiga var just följande orsaker till att ni valde detta språk? Sätt ett kryss per påstående.

Vi valde språket därför att därför att:	Mycket viktigt			Inte alls viktigt		Vet ej
a) jag/vi har kunskaper i det valda språket	☐	☐	☐	☐	☐	
b) vårt barns äldre syskon har läst det valda språket	☐	☐	☐	☐	☐	
c) andra medlemmar i vår familj har kunskaper i språket	☐	☐	☐	☐	☐	
d) vår familj kommer i kontakt med språket i vardagen, (t.ex., ser film, läser, internationella vänner m.m)	☐	☐	☐	☐	☐	
e) vår familj reser till länder där språket talas	☐	☐	☐	☐	☐	
f) vår familj är intresserad av kulturen i de länder där språket talas	☐	☐	☐	☐	☐	
g) läraren i språket har ett gott rykte	☐	☐	☐	☐	☐	
h) det är det mest användbara språket	☐	☐	☐	☐	☐	
i) det är det vackraste språket	☐	☐	☐	☐	☐	

3. Vilket av ovanstående alternativ (fråga 21) var viktigast, och vilket var minst viktigt, för er när ni och ert barn valde språk?

Alternativ: var viktigast

Alternativ: var minst viktigt

4. Hur viktigt är det för er att ert barn inom ramen för **språkvalet** lär sig att: Sätt ett kryss per påstående!

	Mycket viktigt	Ganska viktigt	Inte så viktigt	Inte alls viktigt	Vet ej
a) ... samtala och argumentera	☐	☐	☐	☐	☐
b) ... skriva bra och varierat	☐	☐	☐	☐	☐
c) ... läsa och förstå text	☐	☐	☐	☐	☐
d) ... lyssna och förstå talat språk	☐	☐	☐	☐	☐
e) ... förstå grammatik, hur språket är uppbyggt och hur det därför används	☐	☐	☐	☐	☐
f) ... bli bekant med kulturen i de länder språket talas	☐	☐	☐	☐	☐
g) ... lära dig mer om litteratur skriven på språket	☐	☐	☐	☐	☐
h) ... kunna ta del av film eller musiklyrik som	☐	☐	☐	☐	☐

5. Vad anser du om betyg och bedömning i språk? I hur hög grad instämmer du i följande? Sätt ett kryss per påstående.

	Instämmer er helt			Instämmer inte alls		Vet ej
a) Betyg är ett rättvist bedömningssystem	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Språkkunskaper går att mäta med betyg	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) En tydlig betygssättning är viktig för att jag ska uppfatta studierna som seriösa	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d) Lärares bedömningar i personliga samtal är viktigare än betyg	☐	☐	☐	☐	☐	☐

6. Vad kännetecknar en god språklärare? Rangordna följande: Ange siffran 1 för det alternativ du anser vara mest viktigt och 7 för det alternativ du anser minst viktigt.

- a) Läraren har goda kunskaper i grammatik
- b) Läraren har goda kunskaper i litteratur
- c) Läraren har språket som modersmål
- d) Läraren kan mycket om kultur och vardagsliv i de land/länder språket talas
- e) Läraren har ett engagemang för sitt ämne
- f) Läraren inspirerar och uppmuntrar till aktiv kommunikation
- g) Läraren är en skicklig pedagog

Allra viktigast

Näst viktigast

Tredje viktigast

Minst viktigt

Andra minst viktigt

Tredje minst viktig

7. Vilka är/har varit era yrken? Markera med ett kryss för förälder 1 och ett kryss för förälder 2 det yrke som bäst motsvarar era yrken. Har ni haft flera arbeten, ange det senaste!

För 1	För 2	Yrke	För 1	För 2	Yrke
		Tekniska yrken			Vårdyrken
☐	☐	Tekniker, ingenjör (ej civilingenjör)	☐	☐	Skötare, biträde, el. likn.
☐	☐	Civilingenjör, arkitekt, lantmätare	☐	☐	Sjuksköterska, sjukgymnast el. likn.
☐	☐	Akademiskt utbildad naturvetare, el. likn.	☐	☐	Läkare, veterinär, tandläkare
		Pedagogiska yrken			Arbetaryrken
☐	☐	Förskollärare och fritidspedagog	☐	☐	Industriarbetare (svetsare, maskinoperatör, el. likn.)
☐	☐	Klasslärare (årskurs 1-7)	☐	☐	Byggarbetare (snickare, elektriker, rörmokare, el. likn.)
☐	☐	Ämneslärare (årskurs 4-9)	☐	☐	Transportarbetare (chaufför, el. likn.)
☐	☐	Gymnasielärare	☐	☐	Service (städare, renhållning)
☐	☐	Universitetslärare / forskare	☐	☐	Förman/arbetsledare
		Religiösa yrken			Yrken inom handel
☐	☐	Präst (med teologiutbildning)	☐	☐	Butiksforestandare, butiksägare, el. likn.
☐	☐	Andra religiösa arbeten	☐	☐	Handelsanställda (butiksanställd, expedit, kassörska, el. likn.)
		Yrke inom media och kultur			Polisiära, militära arbeten
☐	☐	Journalist, redaktör	☐	☐	Polis
☐	☐	Konstnärligt yrke (konstnär, författare, skådespelare, musiker)	☐	☐	Officer
☐	☐	Kulturförmedlande yrke (bibliotekarie, museitjänsteman el. likn.)	☐	☐	Annat militärt arbete (utom officer)
		Administrativt yrke mm			Yrken inom jordbruk/fiske
☐	☐	Företagsledare för företag med minst 10 anställda (direktör, bankdirektör, el. likn.)	☐	☐	Bonde, lantbrukare, fiskare
☐	☐	Jurist, advokat	☐	☐	Lantarbetare, skogsarbetare
☐	☐	Högre tjänsteman (byråchef, avdelningsdirektör, personalchef, el. likn.)			Övrigt
☐	☐	Tjänsteman på mellannivå (banktjänsteman, socialsekreterare, el. likn.)	☐	☐	Hemmavarande mor/ far
☐	☐	Kontorsanställd (sekreterare, kanslist)			
☐	☐	Politiker, avlönad befattning inom fackförening (ombudsman)			

8. Ange så noga som möjligt era yrken nedan! skriv exempelvis inte arbetar på bank, utan bankkamrer, bankdirektör, bankkassörska.

Förälder 1: _____

Förälder 2: _____

9. Inom vilken sektor arbetar/arbetade ni huvudsakligen? Sätt **ett** kryss per förälder!

För 1	För 2	
☐	☐	Privat sektor
☐	☐	Offentlig sektor
☐	☐	Vet ej

10. Vilken är din högsta utbildning? Sätt **ett** kryss per förälder!

För 1	För 2	
☐	☐	Grundskola
☐	☐	2-årigt gymnasium
☐	☐	3- eller 4-årigt gymnasium
☐	☐	Kortare högskoleutbildning (kortare än 3 år)
☐	☐	Längre högskoleutbildning (3 år eller mer)
☐	☐	Forskarutbildning (fil. lic., fil. dr. och liknande)
☐	☐	Vet ej

11. Är/har du varit... Sätt **ett** kryss per förälder!

13. I vilket land är du och dina föräldrar födda? Sätt **ett** kryss per person!

	Sverige	Annat land nämligen
Eleven	☐	☐ _____
Förälder 1	☐	☐ _____
Förälder 2	☐	☐ _____

För 1	För 2	
☐	☐	Egen företagare med anställda
☐	☐	Konsult eller egen företagare utan anställda
☐	☐	Ej egen företagare
☐	☐	Vet ej

12. Har någon av er arbetat och/eller studerat utomlands? Sätt **ett eller flera** kryss per person!

För 1	För 2	
☐	☐	Arbetat utomlands
☐	☐	Studerat utomlands
☐	☐	Nej, varken arbetat eller studerat utomlands
☐	☐	Vet ej

14. Vilka språk förstår ni i familjen utan större besvär? Sätt ett eller flera kryss per person!
 Vilka språk förstår ni i familjen utan större besvär? Sätt ett eller flera kryss per person!

Eleven	För 1	För 2	
☐	☐	☐	Engelska
☐	☐	☐	Tyska
☐	☐	☐	Franska
☐	☐	☐	Spanska
☐	☐	☐	Italienska
☐	☐	☐	Ryska
☐	☐	☐	Annat, nämligen: _____
☐	☐	☐	Annat, nämligen: _____
☐	☐	☐	Annat, nämligen: _____
☐	☐	☐	Annat, nämligen: _____

15. Har ni synpunkter på enkäten eller har du något att tillägga om språk och språkstudier?

Stort tack för er medverkan!